

Banská Bystrica 2010

doc. Ing. Igor Kosír, CSc.

MEDZINÁRODNÁ EKONOMICKÁ INTEGRÁCIA

OD AUTARKIE KU GLOBÁLNEJ EKONOMICKEJ INTEGRÁCII

FAKULTA POLITICKÝCH VIED A MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV
UNIVERZITA MATEJA BELA BANSKÁ BYSTRICA

UNIVERZITA MATEJA BELA
FAKULTA POLITICKÝCH VIED A MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV
Katedra medzinárodných vzťahov a diplomacie

doc. Ing. Igor Kosír, CSc.

MEDZINÁRODNÁ EKONOMICKÁ INTEGRÁCIA

**OD AUTARKIE KU GLOBÁLNEJ
EKONOMICKEJ INTEGRÁCII**

BANSKÁ BYSTRICA

2010

AUTOR:

© doc. Ing. Igor Kosír, CSc.:

Názov: **Medzinárodná ekonomická integrácia:
Od autarkie ku globálnej ekonomickej integrácii**

Vydavateľ: Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica
Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov

Recenzenti: prof. RNDr. Jaroslav Mazúrek, CSc.
doc. PhDr. Peter Terem, PhD., mimoriadny prof.

Vydanie: prvé

Publikácia bola schválená edičnou komisiou ako učebnica pre 1. ročník štúdia na
Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v Banskej Bystrici.

ISBN: 978-80-8083-942-0

EAN: 9788080839420

OBSAH

PREDSLOV	5
1 Obchod a medzinárodná ekonomická integrácia	19
1.1 Základné kategórie zahraničnoobchodnej politiky a medzinárodnej ekonomickej integrácie	21
2. Obchod – následok a činiteľ ekonomických činností	33
2.1 Zahraničný obchod – priesečník zahraničnoekonomických aktivít štátov	34
2.2 Medzinárodný obchod – kľúčový činiteľ zmedzinárodňovania hospodárskych činností	37
2.3 Svetový obchod – integrujúci činiteľ procesu globalizácie	41
2.4 Obchodná politika na národnej, štátnej úrovni a v medzinárodnom meradle na úrovni formujúcich sa medzinárodných hospodárskych komplexov	47
3. Zahraničný obchod ako činiteľ hospodárskeho rastu v industriálnej ére civilizácie	53
3.1 Obchod v rámci koloniálnych väzieb a v postkoloniálnej ére	53
3.2 Preferenčné obchodné kluby a osobitné preferenčné režimy	64
3.2.1 Osobitná skúsenosť Veľkej Británie z preferenčných obchodných režimov	67
3.2.2 Francúzska únia a Francúzske spoločenstvo	69
3.2.3 Osobitné preferencie voči rozvojovým krajinám po podpísaní rímskej zmluvy	72
3.3 Úsilie USA o vybudovanie americkej alternatívy integrácie	74
4. Obchodnopolitická dimenzia európskej integrácie v ére nástupu vedomostnej spoločnosti	82
4.1 Tri koncepcie medzinárodnej ekonomickej integrácie v Európe.	84
4.1.1 Francúzska iniciatíva a úspech prvého európskeho spoločenstva	85
4.1.2 Britská iniciatíva a sformovanie oblasti slobodného obchodu z viacerých častí Európy	90
4.2 Integrácia vyššieho rádu – integrácia dvoch integračných zoskupení	95

4.3 Zahraničnoobchodná politika v ére prechodu od industriálnej k informačnej ére civilizácie založenej na vedomostnej ekonomike	100
4.3.1 Informačná spoločnosť a dynamizácia procesov ekonomickej internacionalizácie, interdependencie a integrácie	103
4.3.1.1 Interkontinentálne iniciatívy hospodárskej spolupráce	105
4.3.1.2 Kontinentálne iniciatívy hospodárskej spolupráce	108
4.3.2 Základné aspekty rozvoja informačnej spoločnosti, medzinárodný obchod a integrácia	111
4.3.3 Európska únia a výzvy vedomostnej spoločnosti	118
4.3.4 Potreba revitalizácie Lisabonskej stratégie rastu a zamestnanosti	129
4.3.5 Spoločná obchodná politika Európskej únie v ére vedomostnej spoločnosti	136
4.3.5.1 Spoločná obchodná politika a colná únia EÚ	136
4.3.5.2 Spoločná obchodná politika a <i>acquis communautaire</i>	141
4.3.5.3 Inštitucionálny rámec spoločnej obchodnej politiky EÚ	144
4.3.5.4 Tri dimenzie spoločnej obchodnej politiky EÚ	149
4.3.5.5 Nástroje spoločnej obchodnej politiky EÚ v ére globalizácie	159
4.4 Globálna ekonomická integrácia	165
Príloha Prehľad významných programov EÚ podporujúcich rozvoj informačnej (vedomostnej) spoločnosti	170
Zoznam informačných zdrojov	172
Menný register	191
Vecný register	194
Zoznam a vysvetlenie používaných skrátených výrazov	201

industriálnej tnej	100
ekonomickú	103
spolupráce ..	105
spolupráce ...	108
osti,	111
ti	118
1	129
re	136
ia EÚ	136
	141
nej	144
iky EÚ	149
EÚ	159
	165
ícih	170
	172
	191
	194
	201

Predslov

Učebnica „*Medzinárodná ekonomická integrácia: Od autarkie ku globálnej ekonomickej integrácii*“ nadväzuje na monografie, vydané na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici v roku 2008, na ktorých autor taktiež participoval. Monografia „*Integračné procesy*“ bola prioritne určená zahraničným študentom v rámci programu Erasmus. „*Politiky Európskej únie: Teória, história, prax a perspektíva*“ dopĺňali študijnú literatúru v integračnej problematike pre študentov rovnomeného predmetu. Osobitne boli určené pre študijné programy *Európske štúdiá*, ale aj *Medzinárodné vzťahy a Politológia*.

Integračný proces prináša denno-denne nejaké nové impulzy pre hospodársky a spoločenský život u nás i v iných častiach sveta. Príklad *Európskej únie* pôsobil dlhodobo inšpirujúco aj na iných kontinentoch. V roku 2001 vznikla *Africká únia*, vo februári 2007 prišiel vtedy ešte prezidentský kandidát Nicolas SARKOZY s ideou *Stredomorskej únie*. V modifikovanej podobe *Únie pre Stredomorie* sa v júli 2008 stala realitou. V apríli 2007 bol projekt *Juhoamerického spoločenstva národov* (CSN) premenovaný na *Úniu juhoamerických národov* (UNASUR), ktorá bola následne v máji 2008 v Brazílii oficiálne založená. V novembri 2007 sa *Združenie krajín juhovýchodnej Ázie* (ASEAN) rozhodlo podľa modelu EÚ vybudovať do konca roku 2015 jednotný trh a z prointegračného preferenčného obchodného klubu typu „soft alliance“¹ sa transformovať na inštitucionalizovanú integráciu. Tri najsilnejšie kooperujúce ekonomiky *Spoločenstva nezávislých štátov* – Rusko, Bielorusko a Kazachstan – sa v roku 2009 rozhodli, že 1. júla 2010 založia colnú úniu a takto sa budú spoločne uchádzať o členstvo vo Svetovej obchodnej organizácii – WTO. Táto perspektívna trilaterálna integrácia by sa stala otvorenou základňou *Európsko-ázijského hospodárskeho spoločenstva* (EurAsEC).

Po decembrovom prijatí Slovenska v roku 2000 do Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) – najrenomovanejšej medzinárodnej ekonomickej organizácie (G30 špičky svetového hospodárstva a spoločenstva) priniesol rok 2004 pre slovenskú spoločnosť nielen vstup do NATO a Európskej únie (apríl - máj), ale aj, a to predovšetkým, mnoho výziev. Slovensko potrebovalo a stále potrebuje napríklad kvalitne obsadiť a aj v budúcnosti obsadzovať odborníkmi mnohé preň „rezervované“ posty v útvaroch EÚ, najmä Európskej komisie, jednotlivých jej generálnych direktoriátov, atď. Aktuálnosť a význam štúdia

¹ Pozn.: *Soft Alliance* – akési voľné spojenectvo. Takto ASEAN dlhodobo nazývali najmä japonskí experti namiesto označenia integrácia. Skutočne, v praxi ešte ASEAN nie je naozajstnou obchodnou integráciou, aj keď pretrvávajúca colná ochrana národných trhov 10 členských krajín sa z pôvodnej znížila v priemere na 5 percent. Od rok 1997 však Japonsko spolu s Čínou a Kóreou sformovalo so zoskupením ASEAN významné prointegračné regionálne fórum ASEAN+3.

integračnej problematiky aj v období globálnej hospodárskej krízy a helénskej krízy eurozóny na konci tejto dekády len narastá.

Poznatky získané štúdiom predmetov, ktoré sa týkajú medzinárodnej ekonomickej integrácie všeobecne alebo európskej integrácie konkrétne, sa tak stávajú plne integrovanou súčasťou všeobecného vzdelania aj u nás. Špecializované vzdelanie si vyžaduje ešte koncentrovanejší a systémovejší prístup. Preto bol do študijného programu Európskych štúdií na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v Banskej Bystrici v roku 2006 zaradený do 1. ročníka bakalárskeho štúdia aj predmet *Medzinárodná ekonomická integrácia*. Zároveň bol zaradený aj do externej formy štúdia, vrátane dištančného štúdia. Skúsenosti autora z výučby uvedeného predmetu, vrátane experimentálnej dištančnej formy, ako aj výsledky vedeckovýskumnej práce veľkého spoločného tímu odborníkov Obchodnej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave, Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v Banskej Bystrici, a to za aktívnej účasti aj ďalších odborníkov zo slovenských univerzít v rámci projektu VEGA č. 1/2640/05, v ktorom bol autor učebnice vedúcim riešiteľom, významným spôsobom stimulovali i korigovali autorský zámer a výslednú podobu tejto učebnice.

Má ambíciu poskytnúť študentom adekvátne a dostatočné vysvetlenia a argumenty pre pochopenie dlhodobých spoločensko-hospodárskych procesov, ktoré viedli k vzniku jednotlivých foriem obchodnej integrácie a v Európskej únii aj vyšších foriem medzinárodnej ekonomickej integrácie, a to na súčasnom stupni poznania uvedených javov. Autor v práci využíva tak logicko-historickú metódu, ako aj analyticko-syntetickú metódu skúmania uvedenej časti objektívnej reality, podporovanú taktiež metódou systémového prístupu a metódou komparácie. Za kľúčovú kategóriu práce považuje *zahraničný obchod* - v logickej nadväznosti na jeho zásadnú úlohu pri eliminácii autarkie, vzniku interdependencie, ekonomickej internacionalizácie, svetového hospodárstva, ako aj nového povojnového prvku jeho štruktúry od druhej polovice 40. rokov – formujúcich sa medzinárodných ekonomických komplexov, t. j. integračných zoskupení, resp. ako uvádzajú viacerí autori – svetových makroregiónov (TEREM a i.),² resp. megaregiónov (ZLÝ a i.).³ Autor ich prezentuje ako zárodky formujúcich sa kontinentálnych, resp. subkontinentálnych hospodárskych komplexov, ktorých existencia a vývoj zásadným spôsobom formuje novú štruktúru svetového hospodárstva a spoločenstva v ére globalizácie.

Na prelome milénia sa pojem *medzinárodná ekonomická integrácia* (MEI) stal medzi ekonomickými kategóriami najmä v Európe – vďaka očakávanému,

2 Pozri: TEREM, P.: *Politická geografia makroregiónov sveta – Austrália a Oceánia*. Banská Bystrica: FPVMV UMB 2005. ISBN 80-8083-115-7.

3 Pozri: ZLÝ, B. a kol.: *Integrační procesy ve světové ekonomice*. Ostrava: VŠB-TUO 2006. ISBN 80-248-0592-8.

ej krízy a helénskej

írodnejekonomickej
sa tak stávajú plne
ializované vzdelanie
to bol do študijného
a medzinárodných
očníka bakalárskeho
veň bol zaradený aj
osti autora z výučby
my, ako aj výsledky
v Obchodnej fakulty
d a medzinárodných
ilších odborníkov zo
, v ktorom bol autor
ulovali i korigovali

atočné vysvetlenia
isko-hospodárskych
ochodnej integrácie
omickej integrácie,
tor v práci využíva
ú metódu skúmania
tódou systémového
iu práce považuje
zásadnú úlohu pri
internacionalizácie,
u jeho štruktúry od
ých ekonomických
ajú viacerí autori –
giónov (ZLÝ a i.)³.
ntinentálnych, resp.
existencia a vývoj
vého hospodárstva

ká integrácia (MEI)
/ďaka očakávanému,

Oceánia. Banská Bystrica:

B-TUO 2006. ISBN 80-248-

čo do počtu krajín najveľkorysejšiemu rozširovaniu Európskej únie - jedným z najfrekvencovanejších. A to nielen ako základná kategória *teórie ekonomickej integrácie*. Tá sa od čias Jacoba VINERA, Jamesa E. MEADEHO, Jana TINBERGENA, Tibora SCITOVSKÉHO a najmä Rolfa SANNWALDA, Jacquesa STOHLERA a Belu BALASSU už viac ako polstoročie rozvíja v nadväznosti na ekonomickú integráciu v hospodárskej praxi predovšetkým západoeurópskych štátov.

Ekonomická integrácia ⁴ významne a úspešne ovplyvnila osudy mnohých národov a štátov európskeho kontinentu po druhej svetovej vojne (DSV). V súčasnosti skoro niet dňa, kedy by sa uvedený pojem aspoň niekoľkokrát neobjavil na stránkach denníkov, ktoré prinášajú ekonomické a politické spravodajstvo, resp. neodznal v ostatných médiách. Nezáleží na tom, či to je v nominálnej podobe alebo v skrytej za názvom toho-ktorého *integračného zoskupenia*. Svedčí to o tom, že MEI nie je len teóriou, víziou, skratkou a už vôbec nie klišé, je fenoménom praxe. Je to proces stále aktuálny, dynamický a perspektívny. Je jedným z najvýznamnejších prejavov a neustále nových impulzov internacionalizácie hospodárskeho života a globalizácie (mondializácie). Etape prechodu civilizácie z industriálnej do *informačnej, resp. vedomostnej éry*,⁵ ktorá sa rozvíja na báze *vedomostnej ekonomiky*, vtlačá taktiež svoju pečať.

Pri štúdiu tejto nesporne veľmi zaujímavej problematiky, ktorá z hľadiska historického poznačila hospodársku prax medzinárodných ekonomických vzťahov po DSV a pokrýva svojím vplyvom aj prechod z 20. storočia do prvého storočia 3. milénia, je zároveň namieste uvedomiť si, že „*svetové hospodárstvo rástlo oveľa rýchlejšie od roku 1950 do 1973, ako tomu bolo kedykoľvek predtým. Bola to zlatá éra prosperity, ktorá nemala obdobu.*“⁶ A Európa, najmä jej ekonomicky najsilnejšie štáty, vstúpila do povojnového obdobia so solídnym dedičstvom. To

4 Pozn.: Medzinárodná ekonomická integrácia sa v praxi často skrakuje na *ekonomickú integráciu* alebo len *integráciu*. Extrémom je jej neadekvátne používanie ako „moderného“ slova všade tam, kde sa hodí napríklad slovo *spolupráca, vstup* do medzinárodnej organizácie, *otváranie sa* vplyvom svetového hospodárstva a pod.. Skracovanie samozrejme nesúvisí s tým, že poznáme aj *politickú integráciu* a aj samotná MEI pozná viacero kategórií, v ktorých slovo integrácia je kľúčové (*bázická integrácia, integrácia vyššieho rádu, sektorová integrácia, komplexná integrácia, flexibilná endogénna integrácia, flexibilná exogénna integrácia, globálna ekonomická integrácia* a pod.)

5 Pozn.: Vedomostná spoločnosť a ekonomika (hospodárstvo) = *Knowledge Society and Economy*, angl., bola spočiatku nazývaná aj informačnou spoločnosťou (*information society*, angl.), tá sa dnes vníma ako súčasť vedomostnej spoločnosti. Vedomostná ekonomika sa v USA prioritne nazývala novou ekonomikou (*New Economy*, angl.). *Informačná spoločnosť* súvisí so sieťovou ekonomikou éry globalizácie, ktorá vznikla a rozvíja sa dynamickou aplikáciou produktov odvetvia informačných a komunikačných technológií (*ICT sector*, angl.). Aj v máji 2010 sa ešte konalo fórum Svetového samitu o informačnej spoločnosti (WSIS) v Ženeve. Pôvodný WSIS sa konal v dvoch etapách: 2003 (Ženeva) a 2005 (Tunis). *Vedomostná spoločnosť* odráža komplexnejšie ľudský faktor a jeho aktívnu úlohu. V preklade anglického slova *knowledge* sa v uvedenom spojení na Slovensku doteraz používalo viacero alternatív – *vedomostná, znalostná* (Július ALEXÝ a i.), *poznatková, poznatkovoorientovaná* (Koloman IVANIČKA a i.), *vedecká* (Ivan MIKLOŠ)... Vláda SR má od roku 2006 podpredsedu pre vedomostnú spoločnosť (Dušan ČAPLOVIČ).

6 MADDISON, A.: *The World Economy. A Millennial Perspective*. Paris, OECD-DCS 2001, s. 22. ISBN 92-64-18608-5.

sa budovalo dlhodobo. Hovoril o ňom už Adam SMITH vo svojej svetoznámej práci (1776)⁷ na začiatku poslednej štvrtiny 18. storočia.

Ahoci prvá polovica 20. storočia, najmä obdobie 1913-1950 priniesla pre Európu i celé svetové hospodárstvo v porovnaní s predchádzajúcou etapou (1870-1913) pribrzdzenie hospodárskeho rozvoja a rastu, konštatovanie, že „**západná Európa bola už bohatá pred priemyselnou revolúciou**“, symbolizuje práve to solídne dedičstvo, s ktorým politici a národohospodári mohli počítať a naň nadväzovať. Šlo o to, ako s ním po dvoch svetových vojnách a veľkej hospodárskej kríze uprostred nich naložia a ako sa rozhodnú čeliť novým výzvam druhej polovice 20. storočia.

Skutočne, Európa bola už pred nástupom do industriálnej éry „**bohatá v porovnaní s inými časťami sveta tej doby. Uvedený blahobyť bol výsledkom stáročnej pomalej akumulácie, ktorej základom bolo, že sa začalo investovať; bol výsledkom privlastnenia si mimoeurópskych zdrojov a práce a zásadného technologického pokroku, a to nielen vo výrobe hmotných statkov, ale aj v organizácii a financovaní ich výmeny a distribúcie...**“⁸

Európski politici odpovedali vnímavo, odvážne a netradične na výzvy doby a nasledujúci polstoročný vývoj im dal v mnohom za pravdu. Európsky kontinent má teda s MEI skutočne zatiaľ najviac skúseností. Realizácia **dvoch koncepcií medzinárodnej ekonomickej integrácie** v západnej Európe dala impulz a príklad aj pre integračné koncepcie a experimenty na iných kontinentoch. Prvého januára 2009 si napríklad pripomenuli už 15. výročie účinnosti dohody z decembra 1992 a trilaterálneho integračného úsilia aj architekti a realizátori projektu integrácie na báze Severoamerickej dohody o slobodnom obchode (NAFTA). Podobne pätnásťročné skúsenosti budovania oblasti slobodného obchodu zoskupenia rozvojových krajín juhovýchodnej Ázie AFTA si pripomenuli v Združení krajín juhovýchodnej Ázie (ASEAN). To sa z pôvodného zloženia ASEAN 5 rozrástlo už na ASEAN 10 a s tromi veľkými ázijskými krajinami Japonskom, Kóreou (obe sú členmi OECD) a ČLR vytvorilo v r. 1997 prointegračné východoázijské fórum ASEAN+3, ktoré odvtedy koncepčne pracuje na príprave podmienok pre sformovanie Východoázijskeho spoločenstva (EAC). Od roku 2005 už aj s Indiou, Austráliou a Novým Zélandom v dimenzii šiestnástich ekonomík.

V západnej Európe bola **ambicióznejšia francúzsko-nemecká koncepcia** MEI, s gradáciou od **sektorovej integrácie** typu Montánnej únie (1952-2002) ku **komplexnej integrácii** typu Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS) – od roku 1958. Komplexná integrácia odvtedy zasahuje do ekonomík integrujúcich sa krajín stále viac a vťahuje najvýznamnejšie odvetvia (sektory) ich hospodárstiev do

7 Pozri: SMITH, A.: *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. [Reprint.] Chicago: University of Chicago 1976 (vydané 200 rokov od prvého vydania).

8 MADDISON, A.: *The World Economy. A Millennial Perspective*. Paris, OECD-DCS 2001, s. 13-14. ISBN 92-64-18608-5.

svojej svetoznámej

priniesla pre Európu
etapou (1870-1913)

z „západná Európa
je práve to solídne
a naň nadväzoval.
hospodárskej kríze
am druhej polovice

álnej éry „bohatá
obyť bol výsledkom
začalo investovať;
práce a zásadného
ých statkov, ale aj

ične na výzvy doby
Európsky kontinent
ia *dvoch koncepcií*
ala impulz a príklad
och. Prvého januára
dy z decembra 1992
projektu integrácie
NAFTA). Podobne
bchodu zoskupenia
ili v Združení krajín
ASEAN 5 rozrástlo
Japonskom, Kóreou
ičné východoázijské
rave podmienok pre
i 2005 už aj s Indiou,
mík.

íemecká koncepcia
únie (1952-2002) ku
očenstva (EHS) – od
mík integrujúcich sa
ich hospodárstiev do

ations. [Reprint.] Chicago:

DCS 2001, s. 13-14. ISBN

procesu MEI. Jej obsahom je aj horizontálne orientovaná spolupráca integrujúcich sa krajín. Európska únia (z hľadiska medzinárodného práva do 1. decembra 2009 Európske spoločenstvá)⁹ predstavuje na začiatku 21. storočia napriek všetkým problémom bývalým i aktuálnym celosvetovo najúspešnejší integračný projekt.

Vyššie polstoročná história súčasnej Európskej únie s gradáciou od nižších vývojových štádií k najvyšším (od colnej únie k hospodárskej a menovej únii), ktoré prerastajú čiastočne z MEI už aj do prvkov *politickej únie* ako prejavu medzinárodnej politickej integrácie (MPI), sa už koncom 50. a na začiatku 60. rokov stala predmetom ekonomických analýz nielen v jednotlivých členských krajinách. Všetci renomovaní autori učebníc typu „*International Economics*“, resp. „*World Economy*“ spozorneli a podujali sa zovšeobecňovať prvé skúsenosti procesu MEI v Európe a v Latinskej Amerike. Dnes sa už MEI považuje za významnú súčasť praxe medzinárodných hospodárskych vzťahov a interkomplexných väzieb subjektov svetového hospodárstva. Je globálnym fenoménom tak, ako aj *globálna ekonomická integrácia*.¹⁰ Návrh ústavy Európskej únie (*Ústava pre Európu*), ktorý vypracoval Konvent EÚ pre medzivládnu konferenciu v rámci talianskeho predsedníctva v roku 2003 a ktorý zostal predmetom kľúčových diskusií aj pre írské predsedníctvo v prvom polroku 2004, bol doteraz najvýznamnejším vážne diskutovaným prvkom politickej únie. Po jeho schválení¹¹ sa v prvej dekáde 21. storočia na úrovni jednotlivých štátov rozhodovalo, či takéto vyústenie modelu ekonomickej integrácie bude mať schopnosť úspešne a ekonomicky i politicky efektívne absorbovať takmer tri desiatky národných ekonomík. Alternatívou bola modifikácia doteraz prevažne úspešného modelu na tzv. dvojrychlostný, resp. i viacrychlostný model, v rámci ktorého by jeho dynamickejšim jadrom bolo najpravdepodobnejšie rozšírené EHS 6 z roku 1957. Je to jedna z reálnych integračných výziev pre všetky členské i kandidátske krajiny Európskej únie: EÚ 15, EÚ 25, EÚ 27... Ratifikácia schválenej Ústavy pre Európu v parlamente prvej krajiny EÚ 25 – Lotyšsku v novembri 2004 zdanlivo naznačila smer, ktorý si želali mnohí politici, jej signatári na osobitnom rímskom samite EÚ, ale aj mnohí obyvatelia krajín EÚ. Neúspešné referendá vo Francúzsku a Holandsku v roku 2005 však ukázali, že problém ďalšieho smerovania európskej integrácie je komplexnejší. Po období „sebareflexie“ (2005-2007) EÚ od myšlienky ústavy pod vplyvom verejnej mienky v členských krajinách upustila a rozhodla sa ju nahradiť reformnou lisabonskou zmluvou. Tá ústavu na 90% nahrádza.

9 Pozn.: Platilo to až do ratifikácie lisabonskej zmluvy, podpísanej 13. decembra 2007, v roku 2009. Od jej účinnosti (1. decembra 2009) je už symbolom hlavného prúdu európskej integrácie len Európska únia. Jedí-
ným špecifikom v rámci takto legislatívne homogenizovanej štruktúry EÚ zostáva naďalej Euratóm. Trojpi-
licrová maastrichtská štruktúra EÚ zanikla a EÚ je prezentovaná ako homogénna integračná štruktúra.

10 *Global Europe: Competing in the world. A contribution to the EU's Growth and Jobs Strategy*. [Communi-
cation from the Commission to the Council, the European Parliament, The European Economic and Social
Committee and the Committee of the Regions.] {SEC(2006) 1228} {SEC(2006) 1229} {SEC(2006) 1230}.
Brussels: European Commission 4 October 2006, s. 3.

11 *Ústava pre Európu*. In: *Úradný vestník Európskej únie*. C 310, Zväzok 47 zo 16. decembra 2004.

Cieľovo orientovaná, pôvodne britská koncepcia MEI, ktorá považovala za ústredný a zároveň konečný cieľ vybudovanie celoeurópskej *oblasti slobodného obchodu* (*Free Trade Area, angl.*), strácala na dynamickosti nielen odchodom lídra – Veľkej Británie v roku 1973 do Európskych spoločenstiev (ES). Odstredivé tendencie v zoskupení EFTA¹² boli podporované aj asociačnými tendenciami a neskrývanými ambíciami väčšiny jej členov v prospech obchodnopoliticky ambicióznejšej a ekonomicky náročnejšej (intenzívnejšej) koncepcie integrácie. Krajiny EFTA podpísali veľmi rýchlo s EHS bilaterálne dohody o pridružení¹³ (1961-1967) a mnohé sa dali inšpirovať ambicióznejšou integráciou ES, požiadali o riadne členstvo (1961-1992) a v priebehu 4 desaťročí sa stali riadnymi členmi (Veľká Británia, Dánsko - 1973, Portugalsko - 1986, Rakúsko, Švédsko a Fínsko - 1995). EFTA sa stala len torzom pôvodnej britskej koncepcie, no stále existuje ako EFTA 4 (Švajčiarsko, Lichtenštajnsko, Nórsko a Island¹⁴). V roku 2004, spojenom s najmasovejším rozširovaním úspešnejšej európskej integrácie, boli teda už medzi členmi EÚ okrem Veľkej Británie aj ďalší piati pôvodní prívrženci britskej koncepcie európskej integrácie z EFTA. A to ešte Švajčiarsko v roku 1992 po neúspešnom decembrovom referende o vstupe krajiny do Európskej hospodárskej oblasti bolo donútené zmraziť svoju prihlášku na členstvo v EÚ z 20. mája 1992. Napriek tomu je spomedzi všetkých nečlenov EÚ najviac integrovanou ekonomikou s formujúcim sa medzinárodným hospodárskym komplexom EÚ.

Od roku 1994 vznikla z oboch koncepcií v praxi *Európskej hospodárskej oblasti* - EHO (pôvodne vízie „homogenného a dynamického Európskeho hospodárskeho priestoru“ (EHP)¹⁵ *ekonomická integrácia vyššieho rádu – integrácia dvoch integračných zoskupení*. V praxi to funguje na báze oblasti slobodného obchodu výrazne posilnenej o spoluprácu v mnohých ďalších oblastiach spoločného trhu (s výnimkou agrosektora). Po desiatich rokoch fungovania bola EHO v máji 2004

12 Pozn.: EFTA – *European Free Trade Association*, angl., Európske združenie slobodného (voľného) obchodu. Ešte v Česko-Slovensku sa pre združenie EFTA zaužívalo aj označenie EZVO.

13 Pozn.: Dohoda o pridružení = asociačná dohoda (*Association Agreement*, angl.).

14 Pozn.: Island aj pod vplyvom dosahov globálnej hospodárskej krízy v období 2008-2009 požiadal oficiálne 16. júla 2009 o riadne členstvo v EÚ, pričom uprednostňuje najmä členstvo v jej hospodárskej a menovej únii (jej menovej zložke EMU – „eurozóna“). Bez členstva v EÚ to však nie je možné.

15 Pozn.: Aj po zmene názvu integrácie vyššieho rádu z „priestor“ na „oblasť“ (angl.: *space - area*) v roku 1992 a začatí používania pojmu *priestor* v 21. storočí nie na označenie integračnej úrovne vzťahov, ale predintegračnej spolupráce v podobe strategického partnerstva (napr.: *EU-RF Common European Economic Space* 2001, detailizovaný v *EU-RF Common Economic Space* 2004, ako aj ďalších troch európsko-ruských priestoroch – „spaces“ strategickú spoluprácu) Nemci a Francúzi zostali pri starom zaužívanom označení z 80. rokov (*der Europäische Wirtschaftsraum* (EWR), resp. *l'Espace économique européen* (EEE)...). Anglická terminológia je však systémovnejšia a prepracovanejšia. Na Slovensku pojem *Európska hospodárska oblasť* po prvýkrát použil vo výskumnej správe Ekonomický ústav SAV v roku 1991. V angličtine došlo k jasnej zmene: v období 1984 až 1992 sa medzi ES a EFTA diskutovalo a nakoniec rokovalo (Jacques DELORS) o „dynamickom a rovnorodom európskom hospodárskom priestore“ (angl.: *European Economic Space*) a v Porto bola 2. mája 1992 podpísaná *Dohoda o Európskej hospodárskej oblasti* (*Agreement on European Economic Area*). [Pozri: *EFTA – The European Free Trade Association*. Geneva: EFTA secretariat 1987, s. 15 a taktiež: *EEA Agreement*. Článok 1, odst. 2. [Cit. 22.1.2010.] Dostupné na <<http://www.efta.int/legal-texts/EEA/main-text-of-the-agreement.aspx>>.

ktorá považovala za
oblasti slobodného
 sti nielen odchodom
 iev (ES). Odstredivé
 ačnými tendenciami
 i obchodnopoliticky
 oncepce integrácie.
 ohody o pridružení¹³
 gráciou ES, požiadali
 tali riadnymi členmi
), Švédsko a Fínsko -
 no stále existuje ako
 roku 2004, spojenom
 grácie, boli teda už
 ní prívrženci britskej
 sko v roku 1992 po
 ópskej hospodárskej
 o v EÚ z 20. mája
 ajviac integrovanou
 i komplexom EÚ.

hospodárskej oblasti
ského hospodárskeho
– integrácia dvoch
 slobodného obchodu
 ach spoločného trhu
 ola EHO v máji 2004

slobodného (voľného) obcho-
 VO.

).

2008-2009 požiadal oficiálne
 jej hospodárskej a menovej
 možné.

(angl.: *space - area*) v roku
 gračnej úrovne vzťahov, ale
Common European Economic
 lších troch európsko-ruských
 starom zaužívanom označení
zone européenne (EEE)...). An-
 ojem *Európska hospodárska*
 ku 1991. V angličtine došlo
 nakoniec rokovalo (Jacques
 ' (angl.: *European Economic*
ínskej oblasti (Agreement on
on. Geneva: EFTA secretariat
 apné na <<http://www.efta.int/>

rozšírená o desať nových členov EÚ. Aj Slovenská republika vstúpila 1. mája 2004 tak do EÚ, ako aj do EHO. Od roku 2007 je EHO integráciou už 30 európskych ekonomík.

Slovensko bolo ako súčasť česko-slovenskej federácie 16. decembra 1991 jedným z prvých troch (zo súčasného pohľadu štyroch) signatárov asociačnej dohody vyššej kvality typu *európskej dohody o pridružení* (EAA),¹⁶ ktorá už mala za cieľ nielen klasické pridruženie, ale bola aj prípravou na potenciálne budúce plné členstvo Česka, Slovenska, Poľska a Maďarska v Európskych spoločenstvách. Samity (zasadnutia Rady EÚ) v Kodani (1993), v Luxemburgu (1997), Helsinkách (1999), opäť v Kodani (2002) a v Aténach (16. apríla 2003) takúto prointegračnú orientáciu asociovaných krajín potvrdili.

Rozhodnutie Európskej rady v Kodani v decembri 2002 o pozvaní uvedených krajín V4 i ďalších troch krajín Pobaltia, Slovinska a dvoch ostrovných krajín Stredomoria (Malta a Cyprus) do Európskej únie k 1. máju 2004 potvrdilo, že na začiatku dekády 90. rokov šlo o **strategické a historické rozhodnutie**. Naplnili sa tak strategické zámery európskych samitov počas celej dekády 90. rokov a náročnej prípravy na budúce členstvo v krajinách strednej a východnej Európy, ako aj v dvoch ostrovných krajinách Stredomoria v symbolickej špirále samitov „od Kodane po Kodaň“ (jún 1993: schválenie kodanských kritérií členstva – december 2002: pozvanie 10 kandidátskych krajín v Kodani do EÚ v roku 2004).

Obchodná časť európskej dohody medzi Európskymi spoločenstvami a ČSFR (tzv. *Interim agreement*) nadobudla účinnosť už 1. marca 1992 (nepodliehala ratifikácii). V priebehu deviatich rokov jej realizácie (po roku 1995 na ňu nadviazala *európska dohoda medzi EÚ a SR*) sa medzi Slovenskom a krajinami EÚ vytvorila do konca roku 2000 **oblasť slobodného obchodu s priemyselnými výrobkami**. Táto v porovnaní s obchodnopolitickým režimom EÚ nižšia forma integrácie však výrazne prispela k významnému zvýšeniu objemu vzájomného obchodu a ku teritoriálnej reštrukturalizácii zahraničnoobchodnej výmeny Slovenska. Na prahu členstva v EÚ Slovensko vyvážalo už takmer tri pätiny hodnoty svojho exportu do EÚ15 a dovážalo z uvedených krajín polovicu hodnoty svojho celkového importu. Keď 1. mája 2004 sa Slovensko stalo riadnym členom Európskej únie (zároveň aj Európskej hospodárskej oblasti 25 členov EÚ a troch členov EFTA), v súlade s výsledkami negociácií a integračnými pravidlami došlo taktiež k prevzatíu **spoločnej obchodnej politiky EÚ** (*EU Common Commercial Policy*) a uplatneniu **spoločného colného sadzobníka EÚ** (*TARIC*). Spoločná obchodná politika sa už od 1. júla 1968 stala **rámcom zahraničnoobchodnej politiky EHS** voči nečlenským krajinám.

16 Pozn.: EAA – *Europe Agreement on Association*, angl. - *dohoda o pridružení* k hlavnému integračnému zoskupeniu v Európe nového typu, vynegovovaná s desiatimi krajinami strednej Európy a Pobaltia v období 1991(ČSFR, Poľsko, Maďarsko) až 1996 (Slovinsko).

Zahraničnoobchodná dimenzia, resp. obchodnopolitická charakteristika pritom rozhodujúcim spôsobom vtlačila pečať jednotlivým formám, či vývojovým štádiám ekonomickej integrácie, a to vzácnne zhodne tak v ekonomickej teórii, ako aj v hospodárskej praxi. A aj na súčasnej vysokej úrovni integrácie sa to týka tak vnútorného trhu EÚ so slobodným pohybom tovaru, služieb, osôb (pracovnej sily) i kapitálu, ako aj obchodnej výmeny s nečlenskými, tzv. tretími krajinami, pre ktorú je určujúci CET – *spoločný colný sadzobník* (*Common External Tariff*).¹⁷ niekedy používajú aj CCP – *Common Customs Tariff*). V EÚ je známy pod označením **TARIC** (z francúzskeho *TARif Intégré Communautaire*) ako *Integrovaný sadzobník spoločenstva*.

Európska únia je inštitucionalizovaným vyjadrením súčasného stavu vývoja hlavného prúdu európskej integrácie po druhej svetovej vojne. Poznali sme aj realizáciu paralelného (a hlavnému dlho konkurenčného) prúdu etablovaného a rozvíjaného na báze britskej koncepcie integrácie zo 40. rokov, pri zmiernených ambíciách oproti vojnovým víziám európskeho federálneho štátu, federálnej ústavy,¹⁸ či CHURCHILOVEJ vízii Spojených štátov európskych (1946) – v dôsledku francúzsko-nemeckého „integračného spojenectva“ (perzonifikovaného osobnosťami: Charles de GAULLE – Konrad ADENAUER) a jeho úspechov v 50. a v 60. rokoch. Slovensko ako východná súčasť česko-slovenskej federácie malo *skúsenosti aj z opozičného (tretieho) európskeho integračného prúdu*. Jeho symbolom bola Rada vzájomnej hospodárskej pomoci, ktorá sa z aliancie hospodárskej spolupráce a pomoci transformovala po prijatí Komplexného programu RVHP¹⁹ v roku 1971 na projekt a organizáciu „*socialistickej ekonomickej integrácie*“.

Po páde bipolárneho sveta a zjednotení svetového spoločenstva na báze triumfu trhového hospodárstva a politického systému založeného na pluralitnej parlamentnej demokracii sa aj krajiny strednej Európy rozhodli *aktívne reagovať na výzvy doby a všetko rámcujúcej globalizácie a pričiniť sa o zmenu svojho strategického postavenia vo svetovom spoločenstve a svetovom hospodárstve*. Symbolicky to dostalo pomenovanie *smernenie do transatlantických štruktúr*. Myslelo sa tým najmä dosiahnutie riadneho členstva v Rade Európy, Organizácii severoatlantickej zmluvy – NATO, Európskej únii a taktiež v Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj – OECD.

17 Pozn.: Na označenie spoločného colného sadzobníka (spoločnej colnej tarify) sa v anglosaskom svete niekedy používa aj výraz *Common Customs Tariff* (CCT).

18 Pozn.: KOZIÁK, T.: *Federálna únia a britské projekty európskej integrácie do roku 1945*. Prešov: Slovacontact 2003, s. 30-103. ISBN 80-88876-11-7.

19 Pozn.: RVHP – *Rada vzájomnej hospodárskej pomoci* vznikla v januári a februári 1949 v Moskve ako medzinárodná organizácia pre hospodársku spoluprácu a pomoc krajín formujúceho sa východného bloku. Bola vtedy aj reakciou na odmietnutie MARSHALLOVHO plánu (Plánu európskej obnovy) USA. Svoju činnosť ukončila v roku 1991 po rozpade bipolárneho sveta. Rok predtým mala už 10 členských štátov z troch kontinentov: Sovietsky zväz, Česko-Slovensko, Poľsko, Maďarsko, Bulharsko, Rumunsko (zakladajúci členovia), NDR, Mongolsko, Kuba a Vietnam. Albánsko sa od začiatku 60. rokov už na činnosti RVHP nezúčastňovalo.

charakteristika pritom nám, či vývojovým ekonomickej teórii, integrácie sa to týka ťieb, osôb (pracovnej zv. tretími krajinami, (Common External iff). V EÚ je známy Communautaire) ako

časného stavu vývoja ojne. Poznali sme aj prúdu etablovaného kov, pri zmiernených ho štátu, federálnej európskych (1946) - "(perzonifikovaného R) a jeho úspechov -slovenskej federácie integráčného prúdu. i, ktorá sa z aliancie prijatí Komplexného listickej ekonomickej

spoločenstva na báze ťeného na pluralitnej dli aktívne reagovať sa o zmenu svojho tovom hospodárstve. tlantických štruktúr. : Európy, Organizácii ež v Organizácii pre

sa v anglosaskom svete nie- roku 1945. Prešov: Slovacon-

februári 1949 v Moskve ako júceho sa východného bloku. rópskej obnovy) USA. Svoju mala už 10 členských štátov Iharsko, Rumunsko (zaklada-). rokov už na činnosti RVHP

V najvýznamnejších ekonomikách svetového hospodárstva (USA, EÚ, Japonsko – G3) sa v tom čase už detailizovali kontúry, stratégie a programy *prechodu špičky civilizácie z industriálnej do informačnej, resp. vedomostnej spoločnosti a k novému, resp. vedomostnému hospodárstvu.*

Symbolom úsilia o zvládnutie výziev pre civilizáciu na rozhraní dekád 80. a 90. rokov, ako aj 20. a 21. storočia, či 2. a 3. milénia sa stali:

- *integrácia národných ekonomík, ako aj pokusy integrovať už fungujúce integráčné celky (integrácia vyššieho rádu)*
- *a informačné a komunikačné technológie*, ktoré prenikli fakticky do všetkých oblastí života spoločnosti a jej ekonomiky a doslova ich revolucionizovali a revolucionizujú.

Desaťročie 1991-2000 sa ukázalo pre nasledujúci vývoj ako kľúčové.

V oblasti medzinárodnej obchodnej politiky sa to prejavilo predovšetkým v liberalizačnom úspechu ôsmeho multilaterálneho kola GATT (uruguajského) a v inštitucionalizácii multilaterálneho obchodného systému vznikom WTO na začiatku roku 1995.

Po krátkej dobe úvah o alternatívne smerovania – medzi hlavným a paralelným európskym integračným prúdom (dnešná EÚ, vtedy Európske spoločenstvo – mali od roku 1986 dvanásť členských štátov a EFTA sedem), *sa prakticky všetky krajiny strednej a východnej Európy zorientovali a svoje integráčné ambície a úsilie sústredili na hlavný integračný prúd – ES (od novembra 1993 EÚ).* Len Slovinsko požiadalo o členstvo v zoskupení EFTA, no nebolo akceptované na samite ministrov zahraničných vecí EFTA.

Pre Slovensko sa stalo rozhodujúcim exogénnym faktorom hodnotenie kľúčových transatlantických štruktúr, ktoré ocenili úroveň a postavenie spoločnosti a ekonomiky troch krajín strednej Európy (ČSFR, Poľska a Maďarska) ako najperspektívnejšie, s najväčším integračným potenciálom. A tak z čias Česko-Slovenska, z posledných rokov fungovania federácie, zostáva pre históriu integrácie Slovenska jeden *významný míľnik – 16. december 1991, spojený s podpísaním prvých troch európskych dohôd o pridružení.* Podpredseda Komisie ES a komisár pre obchod Sir Leon BRITTAN, zodpovedný za obchod a vzťahy s kľúčovými partnermi ES, vrátane USA, podpísal takéto dohody s premiérmi

Česko-Slovenska²⁰, Poľska i Maďarska.

V období 1991-92 nadobudli pre formovanie nového strategického postavenia Slovenska kľúčový význam celkovo najmä nasledujúce štyri udalosti:

- *Visegrádska deklarácia* hláv štátov ČSFR a Poľska a premiéra Maďarska, podpísaná 15. februára 1991 v severomaďarskom Visegráde a následná prezentácia troch stredoeurópskych krajín ako V3, resp. od roku 1993 V4.
- *Program OECD „Partneri v transformácii“ – PIT (Partners in Transition)*, do ktorého boli OECD v roku 1991 pozvané vyššieuvedené 3 krajiny strednej Európy.
- Už spomínané bilaterálne *Európske dohody o pridružení k Európskym spoločenstvám*, podpísané 16. decembra 1991 podpredsedom Komisie ES sirom Leonom BRITTANOM a premiérmi ČSFR, PR a MR, ako aj
- *CEFTA–Stredoeurópska dohoda o slobodnom obchode*, podpísaná v Krakove 21. decembra 1992 ministrami zodpovednými za zahraničnoobchodnú agendu už štyroch krajín: Slovenska,²¹ Česka, Poľska a Maďarska.

Rokovania o vstupe Slovenska do Európskej únie prebiehali v rámci

20 Pozn.: Za českoslovenkú federáciu jednu z troch prvých európskych dohôd o pridružení podpísal predseda federálnej vlády ČSFR Marián ČALFA. Predstavovali nový typ asociačných dohôd modelovo vypracovaných bruselskými expertmi, ktorý sa v nasledujúcich rokoch stal predmetom vyjednávania negociačných tímov aj ďalších krajín regiónu (Bulharska, Rumunská, Litva, Lotyšsko, Estónsko a nakoniec aj Slovinsko - 1996) s Európskou úniou. „Česko-slovenská“ európska dohoda nakoniec nebola nikdy ratifikovaná. Rok 1992 priniesol vo vnútornej politike ČSFR jasné smerovanie k dezintegrácii federácie a celoštátnej ekonomiky a oba nástupnícke štáty – Slovenská republika i Česká republika si do novej éry samostatnosti priniesli v „balíku“ bilaterálnych dohôd dojednaných ešte do konca roku 1992 aj dohodu o colnej únii medzi ČR a SR, v dôsledku aplikácie ktorej sme sa v Ženeve na sekretariáte GATT prezentovali naďalej ako jedno colné územie. To nám umožnilo popri ocenení, že Česko-Slovensko, ktoré bolo medzi prvými 23 signatármi GATT v roku 1947, nikdy nevystúpilo z radov signatárov najrenomovanejšej multilaterálnej obchodnej zmluvy, naše bezprecedentné zaradenie medzi signatárov GATT v relatívne veľmi krátkej lehote (Rusko napríklad rokuje o signatárstve GATT a teraz už o členstve vo WTO od roku 1993 a do roku 2010 jeho „maratón“ negociácií nebol ukončený). Po marrakešskej konferencii GATT 1994 sme sa tak Slovensko, ako aj Česko stali od 1.1.1995 zakladajúcimi členmi Svetovej obchodnej organizácie. Nová renegociovaná európska dohoda o pridružení SR k EÚ bola podpísaná 4. októbra 1993 a účinnosť nadobudla 1. februára 1995. Zahraničnoobchodná časť pôvodnej ešte „česko-slovenskej“ európskej dohody však nadobudla účinnosť už niekoľko týždňov po podpise 1. marca 1992. Do konca roku 2000 sme boli s EÚ integrovaní na úrovni prvého vývojového stupňa integrácie (podľa Bélu BALASSU) – oblasti slobodného obchodu (s priemyselným tovarom). Šlo o dočasnú flexibilnú exogénnu integráciu (bez riadneho členstva v organizácii inštitucionálnej integrácie – EÚ). Z 30. apríla na 1. mája 2004 sme posilnili našu integráciu s krajinami EÚ15 v rámci riadneho členstva v EÚ 25 už na úroveň colnej únie, spoločného trhu a hospodárskej a menovej únie (s prechodným obdobím v relácii jej menovej zložky – členstva v eurozóne a v realizácii slobodného pohybu osôb podľa modelu 2+3+2 rokov prechodného obdobia navrhnutého Nemeckom a Rakúskom).

21 Pozn.: Za Slovenskú republiku dohodu CEFTA v Krakove podpísal vtedajší minister hospodárstva SR Ľudovít ČERNÁK. Ministerstvo hospodárstva v dôsledku čiastočnej reformy štátnej správy (zníženie počtu ministerstiev) po parlamentných voľbách v júni 1992 integrovalo aj bývalé Ministerstvo priemyslu SR a Ministerstvo obchodu a cestovného ruchu SR, ktoré by inak na vládnej úrovni zodpovedalo za zahraničnoobchodnú politiku SR. CEFTA nadobudla účinnosť v júli 1994. MH SR v súčasnosti zodpovedá za realizáciu spoločnej obchodnej politiky EÚ v podmienkach ekonomiky Slovenska (od 1. mája 2004).

**tegického postavenia
ri udalosti:**

premiéra Maďarska,
isegráde a následná
od roku 1993 V4.

tners in Transition),
né 3 krajiny strednej

užení k Európskym
lsedom Komisie ES
VR, ako aj

podpísaná v Krakove
čnoobchodnú agendu
ca.

prebiehali v rámci

pridružení podpísal predseda
dohôd modelovo vypracova-
vyjednávane neguciačnych
ónska a nakoniec aj Slovin-
ec nebola nikdy ratifikovaná.
grácii federácie a celoštátnej
si do novej éry samostatnosti
992 aj dohodu o colnej únii
GATT prezentovali naďalej
ko, ktoré bolo medzi prvými
nomovanejšej multilaterálnej
relatívne veľmi krátkej lehote
od roku 1993 a do roku 2010
T 1994 sme sa tak Slovensko,
nizácie. Nová renegociovaná
innosť nadobudla 1. februára
dohody však nadobudla účin-
me boli s EÚ integrovaní na
slobodného obchodu (s prie-
cho členstva v organizácii in-
integráciu s krajinami EÚ15
hospodárskej a menovej únie
realizácii slobodného pohybu
m a Rakúskom).

minister hospodárstva SR Lu-
látnej správy (zníženie počtu
nisterstvo priemyslu SR a Mi-
odpovedalo za zahraničnoob-
nosti zodpovedá za realizáciu
mája 2004).

(vo formáte) medzivládnej konferencie. Boli postavené na konštruktívnom a realistickom prístupe.²² Hoci v decembri 1997 v Luxemburgu ešte samit EÚ nerozhodol o otvorení neguciačníc o riadnom členstve v EÚ aj v prípade Slovenska, o dva roky v Helsinkách sa už tak stalo. Obe skupiny kandidátskych krajín boli doplnené o Maltu a tzv. fregata neguciačníc umožňovala aj krajinám s takmer dvojročnou stratou krajiny s už vynegociovaným „náskokom“ dobehnúť. To bol aj prípad Slovenska.

Kodanský samit v decembri 2002 už rozhodol, že z 12 kandidátskych krajín EÚ desať bude pozvaných do Európskej únie za riadneho člena v roku 2004. A medzi nimi aj Slovenská republika. Pre skupinu CC 10 sa tak v dánskom hlavnom meste symbolicky uzavrel významný vývojový proces od stanovenia kodanských kritérií pre vstup do Európskej únie na jarnom samite EÚ v roku 1993, ktorý trval takmer desaťročie „od Kodane po Kodaň“. Pôvodný termín január bol ešte oddialený, no 1. mája 2004 skupina CC 10 rozšírila členskú základňu Európskej únie na 25. Dve východobalkánske krajiny z pôvodnej skupiny kandidátskych krajín CC 12, rozšírenej v Helsinkách o Turecko (ale bez otvorenia neguciačného procesu, to sa stalo až v októbri 2005), vstúpili do EÚ až 1. januára 2007.

Táto učebnica má za cieľ aktuálne a účinne prispieť k napĺňaniu mozaiky vedomostí študentov študijného programu **Európske štúdiá**, ale aj ďalších študijných programov. Jej autor verí, že zvládnutie obchodnopolitickej problematiky spojenej s celosvetovo najvýznamnejším **formujúcim sa medzinárodným hospodárskym komplexom**, ktorý Európska únia predstavuje, umožní študentom bezproblémovú orientáciu v komplexe prelínajúcich a prehlbujúcich sa ekonomických i mimoekonomických tendencií, ktoré symbolizujú také pojmy, ako sú **autarkia, internacionalizácia, interdependencia, multilateralizmus, freetradizmus, integrácia a globalizácia**. Priblíži im význam zahraničného a medzinárodného obchodu pre všetky významné medzinárodné procesy, ktoré vyústili do **obchodnej integrácie** ako primárnej podoby MEI. Ich univerzitná príprava na prax medzinárodných vzťahov, a to nielen čisto obchodno-hospodársku prax si to nástojčivo vyžaduje.

Slovensko sa totiž od 1. mája 2004 dostáva – obrazne povedané – na križovatky uvedených svetových magistralí omnoho častejšie, ako v jeho doterajšej histórii. A bezprostrednejšie. So všetkými súvislosťami, následkami a dosahmi, ktoré prináša nastupujúca éra vedomostnej spoločnosti. Bilancovanie plusov a mínusov pri príležitosti prvého výročia členstva nových krajín v rozšírenej Európskej únii vyšlo v roku 2005 pozitívne. Aj po piatich rokoch (2009), kedy Slovensko v podstate bezproblémovo zvládlo vstup do menovej zložky hospodárskej a menovej únie EÚ – „eurozóny“, a to len ako štvrtá z novoprijatých dvanástich krajín a prvá

²² Pozri: FIGEĽ, J. – ADAMIŠ, M.: *Slovensko na ceste do Európskej únie*. 3. vydanie. Bratislava: ÚV SR, SSZP, CEP 2004, s. 7. ISBN 80-89180-01-9.

spomedzi krajín V4. Strategický integračný krok Slovenska nepriniesol mnohými očakávané väčšie šoky v hospodárstve, masový exodus za prácou do starých krajín EÚ, ani kolaps poľnohospodárstva ako celku. V predkrízovom období pred rokom 2008 Slovensko zaznamenalo sľubný hospodársky rast 2005 6,6%, 2006 8,5% a 2007 dokonca 10,4% (HDP).²³

Aplikujúc kategóriu medzinárodnej ekonomickej integrácie ako - *cieľavedomého, koncepčného a na zmluvnej báze založeného procesu postupného približovania, prispôsobovania a prepájania ekonomík dvoch alebo viacerých krajín spočiatku cestou obchodnej integrácie na úrovni oblasti slobodného obchodu alebo colnej únie a neskôr aj prechodom k vyšším etapám integrácie – realizácii ďalších troch integračných ekonomických slobôd – slobodného pohybu kapitálu, osôb a služieb v spoločnom trhu a nakoniec v sformovaní hospodárskej únie, vrátane jej menovej zložky, pričom proces prepájania vyústí uje do sformovania medzinárodného hospodárskeho komplexu novej kvality* – na podmienky a realie Európskej únie, *Slovensko vstúpilo 1. mája 2004 do:*

- *colnej únie EÚ*, fungujúcej od 1. júla 1968,
- *spoločného trhu EÚ*, fungujúceho a dobudovávaného v stále širšej dimenzii od konca roku 1992, ktorý *je jej vnútorným trhom*,
- *hospodárskej a menovej únie EÚ* so záväzkom v rozumnej dobe vstúpiť aj do jej menovej zložky („eurozóny“), v roku 2004 fungujúcej v dimenzii EÚ 12, od januára 2007 EÚ 13, od januára 2008 EÚ 15,
- *spoločných politík EÚ*, vrátane obchodnej (základ colnej únie) a poľnohospodárskej (obe patria k najstarším – zo 60. rokov),
- *Európskej hospodárskej oblasti – integrácie vyššieho rádu EU-EFTA* vtedy 28, od roku 2007 už 30 európskych ekonomík.²⁴

Úspešné pôsobenie slovenskej ekonomiky a spoločnosti, člena skupiny v súčasnosti najvyspelejších štátov svetovej civilizácie G30 (OECD), v rámci vnútorného trhu a spoločnosti EÚ spolu s mnohými väčšími, vyspelejšími a silnejšími partnermi, si vyžaduje stovky a možno tisíce skutočných odborníkov

23 *Hospodársky vývoj Slovenska v roku 2007*. Bratislava: EÚ SAV 2008, s. 3. [Cit. 14.6.2009.] Dostupné na <<http://www.ekonom.sav.sk/uploads/projects/Okali03.pdf>>.

24 Pozri: KOSÍR, I. – ROSENBERG, M.: *Výzvy nových foriem inštitucionálnej integrácie – integrácie vyššieho rádu a flexibilnej integrácie*. In: *Nové obchodnopolitické prostredie SR a ČR po vstupe do EÚ*. [Zborník z 5. medzinárodnej vedeckej konferencie Česko a Slovensko v medzinárodnom obchode a podnikaní. Bratislava 8. apríla 2005.] Bratislava: Ekonóm 2005, s. 114. ISBN 80-225-2008-X; tiež KOSÍR, I.: *Preferenčné regionálne obchodné dohody ako uprednostňovaný nástroj zahraničnoobchodnej politiky*. *Ekonomický časopis/Journal of Economics*, 55, 2007, č. 4, s. 386. ISSN 0013-3035, taktiež KOSÍR, I. – KNAPIK, P.: *Rozvoj nových funkcií preferenčných regionálnych obchodných dohôd v ére dynamizujúcej sa globalizácie*. In: *Nová ekonomika/The New Economy*, Vol. 6, 2007, č. 4, s. 69-79. ISSN 1336-1732.

nepriniesol mnohými
za prácou do starých
krízovom období pred
rast 2005 6,6%, 2006

integrácie ako -
*založeného procesu
ia ekonomík dvoch
cie na úrovni oblasti
dom k vyšším etapám
nomických slobôd –
m trhu a nakoniec
ložky, pričom proces
hodárskeho komplexu
nsko vstúpilo 1. mája*

/ stále širšej dimenzii

nej dobe vstúpiť aj do
vej v dimenzii EÚ 12,

iklad colnej únie)
kov),

ádu EU-EFTA vtedy

nosti, člena skupiny
30 (OECD), v rámci
väčšími, vyspelejšími
autočných odborníkov

[Cit. 14.6.2009.] Dostupné na

integrácie – integrácie vyššie-
ČR po vstupe do EÚ. [Zborník
om obchode a podnikaní. Bra-
-X; tiež KOSÍR, I.: *Preferenč-
chodnej politiky. Ekonomický
iež KOSÍR, I. – KNAPIK, P.:
dynamizujúcej sa globalizácie.
36-1732.*

na jednotlivé kľúčové aspekty ekonomickej integrácie i proces ako celok. Ak to najmä mladá generácia pochopí ako ohromnú výzvu a šancu v prospech tejto krajiny, stane sa to šancou aj pre Slovensko! Skúsenosti z úspešného pôsobenia v EÚ pomôžu nesporne úspešne sa vyrovnávať aj v budúcnosti s ďalšími výzvami dynamizujúcej sa globalizácie, ktorá globalizuje nielen pozitívne vývojové tendencie, ale aj rizikové, krízové faktory.

MEI má nespočetne veľa stránok, charakteristík, prvkov, podôb, často aj protirečivých vývojových tendencií a dosahov, a to na podnikovej, miestnej, oblastnej, národnej, medzinárodnej i globálnej úrovni. Autor sa v tejto učebnici cieľavedome sústredil na *vzťah zahraničný (medzinárodný) obchod a proces medzinárodnej ekonomickej integrácie*. Aj zahraničnoobchodná výmena Slovenska na vnútornom trhu Európskej únie²⁵ predstavuje totiž jasnú teritoriálnu prioritu.

Základom európskej integrácie ako ktorejkoľvek MEI vo svetovom hospodárstve bola totiž spočiatku *obchodná integrácia*, aj keď atypicky budovaná nie na úrovni oblasti slobodného obchodu, ako v drvivej väčšine integračných projektov, ale bezprostredne v súlade s cieľmi rímskej zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva *na úrovni posilneného režimu slobodného obchodu – colnej únie*. Tá bola jedným z najúspešnejších projektov v celej histórii budovania hlavného prúdu európskej integrácie.²⁶ Projekt sa úspešne realizoval v dimenzii EHS 6 v jedenapoločnom predstihu k 1. júlu 1968, hoci pôvodne sa počítalo s jeho realizáciou až v roku 1970. O polnoci z 30. apríla na 1. mája 2004 do colnej únie EÚ vstúpila aj Slovenská republika. Od začiatku roku 2007 má uvedená colná únia už 27 členov a na konci prvého desaťročia tretieho milénia už úspešne funguje 42. rok. Ambície EÚ vytýčené jej *Lisabonskou stratégiou rastu a zamestnanosti* na samite v marci 2000 a na ňu nadväzujúcej obchodnopolitickej stratégii *Globálna Európa: Súťaženie vo svete* z októbra 2006 z Európskej únie robia významného aktéra v procese *globálnej ekonomickej integrácie*.

Učebnica, ktorá sa Vám dostáva do rúk, má ambíciu priblížiť uvedené témy a prezentovať čiastkové otázky jednotlivo i v komplexe širších súvislostí a pomôcť tak študentom i ostatným čitateľom zorientovať sa v priestore „informačnej integračnej explózie“, pričom vychádza zo súčasného poznania rozvíjajúcej sa teórie MEI, ako aj praxe európskej integrácie. Na vstupnú kapitolu učebnice

25 Pozri: GROCH, J.: Vývoj zahraničného obchodu SR za január až november 2009 a predbežný odhad údajov za január až december 2009. Bratislava: MH SR 10.2.2010. [Cit. 18.2.2010.] Dostupné na <<http://www.economy.gov.sk/zahranicny-obchod-2009/130075s>>. Pozn.: Export SR do EÚ 27 predstavoval za január až november 2009 až 85,3% (viac ako štyri pätiny). Import SR z krajín EÚ 27 sa v rovnakom období na celkovom importe SR podieľal 67,73% (dve tretiny).

26 Pozn.: Autor za hlavný prúd európskej integrácie považuje prirodzene dnešnú Európsku úniu vo vývojovej línii Belux – Benclux – EHS – ES – EÚ (od roku 1921, ... EÚ sa sformovala 1. novembra 1993, medzinárodnoprávnou subjektivitu získala 1. decembra 2009 s účinnosťou lisabonskej zmluvy EÚ).

Obchod a MEI nadväzuje teoretická časť o obchode a zahraničnoobchodnej politike. Zahraničnoobchodnej politike európskych krajín v ére industriálnej spoločnosti je následne venovaná 3. časť učebnice, ktorá spracováva obchodnopolitické iniciatívy EÚ voči jej hlavným partnerom vo svetovom hospodárstve. Štvrtá časť učebnice je venovaná obchodnopolitickej dimenzii európskej integrácie v etape nástupu a dynamizácie informačnej, resp. vedomostnej spoločnosti. Na záver učebnice autor zaradil aj krátky slovník kľúčových skrátených výrazov z problematiky zahraničnoobchodnej politiky Európskej únie a medzinárodnej ekonomickej integrácie, medzinárodnej obchodnej politiky (WTO), medzinárodného obchodu a podnikania.

Pre hlbšie štúdium teórií medzinárodnej ekonomickej integrácie, jednotlivých integračných politík, vývojových tendencií, integračných inštitúcií, ako aj ďalších aspektov uvedenej kategórie odporúča autor štúdium ďalších dnes už početných učebníc, univerzitných učebných textov, monografií, resp. vedeckých a odborných článkov.

V Banskej Bystrici 22. januára 2010

Autor

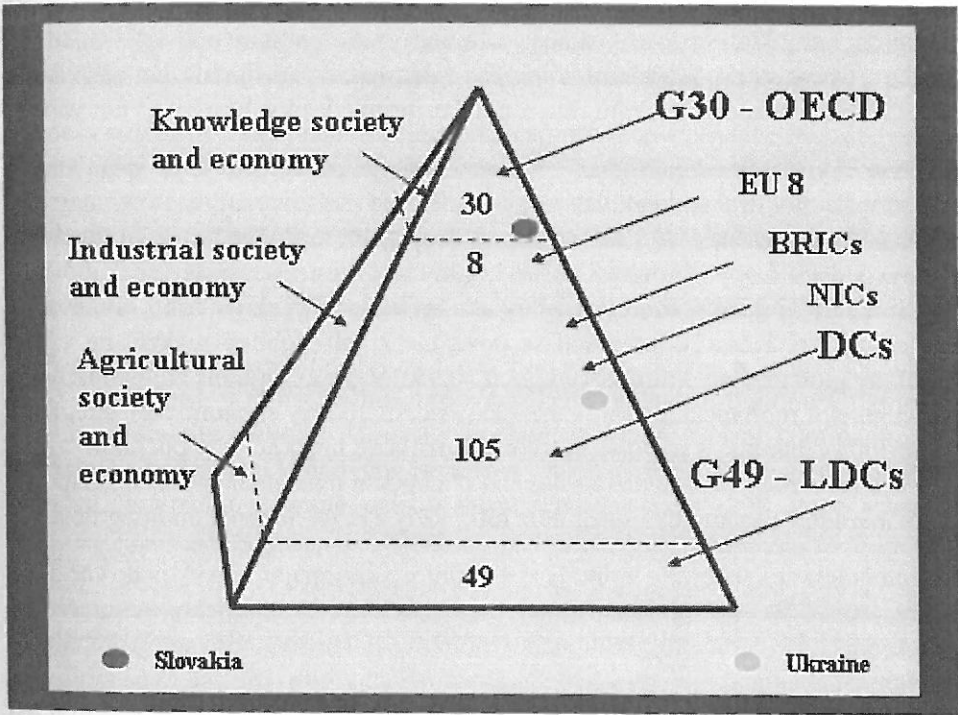
noobchodnej politike.
striálnej spoločnosti je
lnopolitické iniciatívy
. Štvrtá časť učebnice
rácie v etape nástupu
i. Na záver učebnice
razov z problematiky
árodnej ekonomickej
zinárodného obchodu

tegrácie, jednotlivých
štitúcií, ako aj ďalších
ch dnes už početných
edeckých a odborných

1. Obchod a medzinárodná ekonomická integrácia

Rozmach svetového obchodu v podmienkach industriálnej spoločnosti, do ktorej ako prvé vstúpilo Anglicko, spolu s koloniálnym systémom, ktorý násilne prepojil svetové trhy, zdynamizoval zmedzinárodňovanie hospodárskeho života tak, že okolo roku 1870 už boli prakticky všetky časti sveta prepojené sústavne sa rozvíjajúcimi exportno-importno-tranzitnými tokmi. Vznikol nový spoločensko-ekonomický organizmus – svetové hospodárstvo. Jeho prvou vedúcou mocnosťou bolo taktiež Anglicko, ktoré najviac dokázalo vytážiť z koloniálneho systému a medzinárodnej výmeny tovaru a sformovalo pritom veľkú a bohatú Britskú ríšu.

Obrázok č. 1 Pyramídový model súčasnej štruktúry svetového hospodárstva

Prameň: KOSÍR, I.: *Ukraine and European Integration Process*. In: ROUET, G. – TEREM, P. (eds.): *Ukraine entre l'intégration et le voisinage. Voisinages Européens*. Vol. 4. [Colloque international franco-slovaco-ukrainien „Ukraine entre l'intégration et le voisinage“, Université de Tchernivtsi, Ukraine 11-12 June 2008.] Bruxelles: Bruylant 2009. 12 s. ISBN 978-2-8027-2867-2.

Zoznam informacyjnych zdrojov

1. *Acta Oeconomica Pragensis. Globalizace*. 10. ročník, 2002, č. 6. Praha: VŠE 2002.
2. ACTS: <<http://www.cordis.lu/acts/home.html>>. 2004.
3. *Agricultural Policy and Enlargement of the European Union*. Wageningen: Wageningen Pers 2000. ISBN 9074134882.
4. ALLAIS, M.: *Fondements théoriques, perspectives et conditions d'un marché commun efficace*. In: *Revue d'économie politique*. Paris: janvier-février 1958.
5. *An European Initiative in Electronic Commerce*. (Communication to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee of the Regions COM(97)157). [Cit. 2.5.2003.] Dostupné na <<http://www.cordis.lu/esprit/src/ecomcom.htm>>.
6. *Annuaire Européen / European Yearbook* 1989. Dordrecht: Martinus Nijhoff Publishers 1991.
7. APEC: <<http://www.apec.org/>>. 2010.
8. ASEAN: <<http://www.aseansec.org/>>. 2010.
9. ASEAN: <http://ec.europa.eu/external_relations/asean/index_en.htm>. 2010.
10. ASEAN: <<http://www.asean.internet.th>> 2004.
11. ATKINSON, R. D. – COURT, R. H.: *The New Economy Index – Understanding America's Economic Transformation (Technology, Innovation and New Economy Project)*. Washington: Progressive Policy Institute 1998.
12. *Atlas historique*. Paris: Stock 1980.
13. *Autarky*. In: *The Economist. Economics A-Z*. [Cit. 28.12.2007.] Dostupné na <<http://www.economist.com/research/Economics/alphabetical?letter=A>>.
14. BAAR, V.: *Vnější vztahy Evropské unie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě 2006. ISBN 80-7368-142-0.
15. BALASSA, B.: *Tariff Protection in Industrial Countries: An Evaluation*. In: *Journal of Political Economy*, 1965, No. 73, s. 573-594.
16. BALASSA, B.: *Teorie ekonomické integrace*. Praha: Svoboda 1966.
17. BALÁŽ, P. a kol.: *Medzinárodné podnikanie*. 4. vydanie. Bratislava: Sprint vifa 2005.
18. BALÁŽ, P. – KOSÍR, I. – VERČEK, P.: *Rozhodujúci prínos novej ekonomiky pre ďalšiu globalizáciu svetového hospodárstva*. In: *Ekonomický časopis / Journal of Economics*, Bratislava: SAV, 54, 2006, č. 4, s. 368-385. ISSN 0013-3035.
19. BALÁŽ, P. – VERČEK, P.: *Globalizácia a nová ekonomika*. Bratislava: Spr 2002.
20. BALHAR, V.: *Zahraničný obchod. Krátky kurz*. Bratislava: VPL 1967
21. BARÁNOVÁ-ČIDEROVÁ, D. (ed.) a kol.: *Alternatívy vývoja európskej integrácie*. Bratislava: Ekonom 2008. ISBN 978-80-225-2657-9.
22. BARÁNOVÁ-ČIDEROVÁ, D.: *Rozšírenie EÚ na východ*. Bratislava: Ekonom 2007. ISBN 978-80-225-2385-1.
23. BARÁNOVÁ-ČIDEROVÁ, D. – SVITANA, R. – VETRÁK, M. (SLÁDEK, K. - ed.): *Budúcnosť EÚ. Rozširovanie EÚ. Hranice EÚ*. Bratislava: CEP 2001. ISBN 80-7165-574-0.
24. BARROSO, J. M. D.: *Working together for growth and jobs: a new start for the Lisbon Strategy*. [Conference of Presidents.] Brussels: European Parliament February 2005.
25. Belarus, Russia, Kazakhstan agree on Customs Union creation terms. Minsk: BelTA, 27 November 2009. [Cit. 30.11.2009.] Dostupné na <http://www.belat.by/main_news?id=455095>.
26. BELL, D.: *The Coming of the Post-Industrial Society – A Venture in Soc. Forecasting*. New York: Basic Books 1973.
27. BENEŠ, O.: *Všeobecná dohoda o clech a obchodu*. Praha: ČSOPK 1988.
28. BLANCHET, J. – REVEL, A.: *Elargissement de l'Europe à l'Est. Danger chance pour les agriculteurs*. Paris: CEP – Groupe France Agricole 1996.
29. BORCHARDT, K.-D.: *The ABC of Community Law*. Brussels – Luxembourg: ECSC, EC, EAEC 1994.
30. BOUTBIEN, L.: *Conséquences et intentions du projet Schumann*. In: *Union française et parlement*, Mai 1950. [Cit. 20.8.2009.] dostupné na <<http://www.cer.lu/>>.
31. BRITE: <<http://www.cordis.lu/brite-euram/home.html>>. 2005.
32. BSEC: <<http://www.bsec-organization.org/Pages/homepage.aspx>>. 2010.
33. BYĚ, M.: *Unions douanières et données nationales*. In: *Economie Appliquée*. Paris: janvier-février 1950.

34. BYĚ, M.: *Relations économiques internationales*. 3ème édition. Paris: Dalloz 1971.
35. CBSS: <<http://www.cbss.st/about>> 2005.
36. CHELKOVÁ, E.: *Nový regionalismus – definici vymezení, hlavní tendence a vývoj*. In: *Nový regionalismus ve světe a v Evropě*. [Sborník z mezinárodní vědecké konference.] Praha: VSE-CES, FMV-KSE, Oeconomica 2005, s. 3-9. ISBN 80-245-0948-2..
37. CHELKOVÁ, E.: *Nový regionalismus. Teorie a případová studie*. (Evropská unie) Praha: C.K. Beck 2007. ISBN 978-80-7179-808-8.
38. CIS: <<http://www.cis.cs>> 2005.
39. COHEN, S. C. – DeLONG, J. B. – ZYSMAN, J.: *Tools for Thought – What Is New and Important About the „E-economy“*. [BRLE Working Paper No 138.] Berkeley: University of California NBERB February 21, 2000.
40. *Communication from the Commission on the Implementation of the 2003-05 Broad Economic Policy Guidelines*. Brussels: EC 21.1.2004.
41. *Convention Establishing the European FreeTrade Association*. Geneva: EFTA 1970.
42. COPERNICUS: <<http://www.cordis.lu/espri/src/intelink.htm>>. 2005.
43. *Council Directive 97/7/EC of 20 May 1997 on Protection of Consumers in Respect of Distant Contracts*. O.J. (L144). [Cit. 1.3.2004.] Dostupné na <<http://www.spamlaws.com/docs/97-7-ec.pdf>>.
44. *Council Directive 1999/93/EC of 13 December 1999 on a Community Framework For Electronic signatures*. O.J. (L 013). [Cit. 3.3.2004.] Dostupné na <<http://www.google.sk/h?hl=sk&q=38.%09Council+Directive1999%2F93%2FEFC+of+13+December+1999+&btnG=H%C4%BEda%C5%A5&msta=C>>.
45. *Council Directive 2000/31/EC of 8 June 2000 on Certain Legal Aspects of Information Society Services, in Particular Electronic Commerce in The Internal Market*. O.J. (L 178). [Cit. 2.2.2004.] Dostupné na <<http://www.spamlaws.com/docs/2000-31-ec.pdf>>.
46. ČAJKA, P. – RÝSOVÁ, L.: *Regionálny rozvoj a regionálna politika v kontexte poznatkovo-orientovanej spoločnosti*. Zvolen: Bratia Sabovci s.r.o 2008. ISBN 978-80-89241-20-0.
47. DANTE: <<http://www.dante.net>>. 2005.
48. DELORS, J.: „*Mémoires*“. Brussels: De Morgen January 20 [11.5.2004.] Dostupné na <http://www.reshreen.com/syriatimes/_vcomm.asp?FileName=20040130054449>.
49. DESTANNE de BERNIS, G.: *Relations économiques internationales*. édition. Paris: Dalloz 1977.
50. *Devolution and Globalisation. Implications for local decision-makers*. P. OECD 2001.
51. DICKEN, P.: *Global Shift. Transforming the World Economy*. Third Edit London: Paul Chapman Publishing Ltd 1998.
52. *Digital divide*. [Cit. 3.3.2004.] Dostupné na <http://whais.techtarget.com/definition/0,sid_9ge1214062,00.html>.
53. *Draft Joint Employment Report 2003/2004*. Brussels: EC 9.1.2004.
54. DRUCKER, P. F.: *Věk diskontinuity – Obráz měnící se společnosti*. Pra Management Press 1994.
55. DRUCKER, P. F.: *Post-Capitalist Society*. New York: Harper Business 195
56. DVOŘÁK, P.: *Základy mezinárodní obchodní politiky*. Praha: VŠE-FN 2001.
57. ĎURKOVIC, H.: *Na ceste od industriálnej k informačnej spoločno Hospodárske noviny*, č.45, 6.3.1997, s.5
58. EEA: <http://ec.europa.eu/external_relations/eca>. 2010.
59. *eEurope 2002 Action Plan. An Information Society for All*. Brussels: Court of the European Union 19.-20.6.2000 [Cit. 21.3.2004.] Dostupné na <http://europa.eu.int/comm/information_society/europe/actionplan/index_en.htm>.
60. EFTA: <<http://www.efta.int>>. 2010.
61. EFTA: *The European Free Trade Association*. Geneva: EFTA Secretariat, Jt 1987. ISBN 92-9073-003-X.
62. *Environment Policy Review. Consolidating the environmental pillar sustainable development*. Brussels: EC 3.12.2003.
63. ERA: <http://ec.europa.eu/research/era/index_en.html>. 2010.
64. ESPRIT: <<http://www.cordis.lu/espri/home.html>>. 2005.
65. ESPRIT: <<http://www.cordis.lu/espri/src/intro.htm>>. 2005.

66. *EU DG Trade*: <<http://ec.europa.eu/trade/>>. 2010.
67. *EU-MERCOSUR*: <http://ec.europa.eu/external_relations/mercosur/index_en.htm>. 2010.
68. *EU Trade*: <<http://www.europa.eu.int/comm/trade/index-en.htm>>. 2010.
69. *EU/REKA*: <<http://www.eureka.be/its/files/its/jsp-bin/eureka/its/jsp/public/AboutEureka.jsp>>. 2005.
70. *EU/REKA*: <<http://www.eureka.be/its/files/its/jsp-bin/eureka/its/jsp/public/AboutEurekaHistory.jsp>>. 2005.
71. *EuroCommerce*: <<http://www.eurocommerce.be/>>. 2010.
72. *Europe in Global Change*. Gütersloh: Bertelsmann Foundation Publishers 1993.
73. *European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms*. Art. 8, Council Directive 95/46/EC of 24 October 1995, On The Protection Of Individuals With Regard To The Processing Of Personal Data And The Free Movement Of Such Data, Preamble Para. 2 and Para.3, 1995 O.J. (L 281), [Cit. 3.3.2004.] Dostupné na <<http://www.datenschutz-berlin.de/gesetze/europa/den.htm>>.
74. *Europe and the global information society: Recommendations to the European Council*. [Cit. 26.2.2004.] Dostupné na <<http://www.ispo.cec.be/docs/basics/docs/bangenam.pdf>>.
75. *Europe's way to the information society - An Action Plan*. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament and to the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions (COM(94)347 final) [Cit. 1.4.2004.] Dostupné na <<http://www.ispo.cec.be/infosoc/backg/action.html>>.
76. *EU/OTRA*: <http://www.itsp-gr/eurotra_eng.html>. 2005.
77. *Extract from Presidency Conclusions on the Lisbon Strategy by Theme*. Brussels: EC June 2003.
78. *Extract from Presidency Conclusions on the Lisbon Strategy by Theme*. Brussels: EC October 2003.
79. *Facing the Challenge. The Lisbon Strategy for Growth and Employment*. [Report from High Level Group chaired by Wim Kok.] Brussels: EC, November 2004. ISBN 92-894-7054-2.
80. *FAMINSKI, I. P.: Sovremennaja meždnarodnaja torgovja*. Moskva: INU 1981.
81. *FERENČIKOVÁ, S.: Priame zahraničné investície – medzinárodné a vnút. súvislosti*. Bratislava: Sprint vňa 1997.
82. *FIALA, P. – PITROVÁ, M.: Evropská unie*. Brno: CDK 2003. ISBN 80-73 015-2.
83. *FIALA, P. – PITROVÁ, M.: Evropská unie*. 2. vyd. Brno: CDK 2009. IS 978-80-7325-180-2.
84. *FIEK, E.: Makroekonomické a mikroekonomické súvislosti platobnej bilany zahraničnej zadĺženosti Slovenskej republiky*. Bratislava: Ekonóm 2009. IS 978-80-225-2679-1.
85. *FIEGEL, J. – ADAMIŠ, M.: Slovensko na ceste do Európskej unie*. 3. vydán Bratislava: ÚV SR, SSZP, CEP 2004. ISBN 80-89180-01-9.
86. *FILIP, J.: Svetová ekonomika I. Svetové hospodárstvo. Náčrt teórie sveta ekonomiky*. Bratislava: VŠE 1976.
87. *FILIP, J.: Základy svetovej ekonomiky*. Bratislava: Ekonóm 2005. ISBN : 225-2020-9.
88. *FP4*: <http://www.cordis.lu/en/src/f_002_en.htm>. 2005.
89. *FP5*: <<http://europa.eu.int/comm/research/fp5.html>>. 2005.
90. *FP6*: <http://europa.eu.int/comm/research/fp6/index_en.html>. 2005.
91. *FP7*: <<http://www.nerc.ac.uk/funding/framework>>. 2009
92. *FTA4*: <<http://www.ftaa-alca.org/>>. 2010.
93. *GARRIGOU-LAGRANGE, A. – PENOUL, M.: Histoire des faits économiques de l'époque contemporaine*. Paris: Dalloz 1977.
94. *GAVAEVÁ, V.: Ekonomika rozvojových krajín*. Bratislava: Ekonóm 200 ISBN 80-225-1330-X
95. *GANDOLFO, G.: International Economics I. The Pure Theory of International Trade*. Berlin – Heidelberg: Springer-Verlag 1987. ISBN 3-540-17971-2.
96. *GÉANT*: <<http://www.cordis.lu/istn/home.html>>. 2005.
97. *GÉANT*: <<http://www.dante.net/server/show/nav.007>>. 2005.
98. *GÉANT*: <<http://www.geant.net/pages/home.aspx>>. 2010.
99. *Green Paper: Living and Working in the Information Society: People Fit*. (COM(96)389 final). [Cit. 2.3.2004.] Dostupné na <http://europa.eu.int/comm/dg05/info_soc/docs/its_gr_bk/cover.htm>.

100. *Green Paper from the Commission on the Convergence of the Telecommunications, Media and Information Technology Sectors, and the Implications for Regulation: Towards an Information Society Approach* (COM(97)0623). [Cit. 11.3.2004.] Dostupné na <<http://www.europa.eu.int/ISPO/convergence/p7623en.doc>>.
101. *Green Paper on Public sector information: a key resource for Europe* (COM(98)0585 final). [Cit. 3.3.2004.] Dostupné na <<http://www.echo.lu/info2000/en/publicsector/greenpaper.html>>.
102. *Global Europe: competing in the world. A contribution to the EU's Growth and Jobs Strategy*. [Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions] (SEC(2006) 1228) {SEC(2006) 1229} {SEC(2006) 1230}. Brussels: European Commission, 4 October 2006.
103. *Global Trends 2025: A Transformed World*. Washington, DC: NIC, November 2008. ISBN 978-0-16-081834-9.
104. GROCH, J.: Vývoj zahraničného obchodu SR za január až november 2009 a predbežný odhad údajov za január až december 2009. Bratislava: MH SR 10.2.2010. [Cit. 18.2.2010.] Dostupné na <<http://www.economy.gov.sk/zahranicny-obchod-2009/130075s>>.
105. HANSENOVÁ, H.: *Prepravné služby v podnikateľských medzinárodných obchodoch*. Bratislava: Ekonóm 2003.
106. HANSENOVÁ, H.: Globalizácia a jej vplyv na rozvoj medzinárodnej dopravy. Ekonomický časopis, 49, č. 6, Bratislava, SAV 2001, s. 1197-1217.
107. HEILPERIN, M.A.: *Free trade and Social Welfare*. In: *International Labour Review*. March 1957, s. 173-192.
108. HEILPERIN, M.A.: *Economic Integration: Commercial and Financial Postulates*. In: HAINES, C.C.: *European Integration*. Baltimore: Johns Hopkins Press 1957.
109. HOLŠOVÁ, H.: *Regionálna politika a štrukturálne nástroje*. Bratislava: ÚV SR/SOPK 2003.
110. HOLUB, A. a kol.: *Nový mezinárodný ekonomický rád a svetová ekonomika*. Praha: Academia 1980.
111. *Hospodársky vývoj Slovenska v roku 2007*. Bratislava: EÚ SAV 2008. [Cit. 14.6.2009.] Dostupné na <<http://www.ekonom.sav.sk/uploads/projects/Okali03.pdf>>.
112. CHACHOLIADES, M.: *Principles of International Economics*. New York: McGraw-Hill 1981.
113. CHACHOLIADES, M.: *International Economics*. New York: McGraw-Hill International Editions 1990. ISBN 0-07-100682-6.
114. CHANDLER, A.D. Jr.: *Scale and Scope – The Dynamics of Industrial Capitalism*. Cambridge: Harvard Business School Press 1999.
115. INTAS: <<http://www.intas.be/main15.htm>>. 2005.
116. *International Trade Statistics 2005*. Geneva: WTO 2005. ISBN 92-4-3313-7.
117. *International Trade Statistics 2007*. Geneva: WTO 2007. ISBN 978-870-3407-6.
118. *International Trade Statistics 2009*. Geneva: WTO 2009. ISBN 978-870-3697-1.
119. *IMPACT*: <<http://www.ights.com/hydrinet/oth/oth127.html>>. 2005.
120. ISAC: <http://www.ispo.gov.mk/html/about_ispo.html>. 2005.
121. ISPO: <<http://www.ispo.cec.be/>>. 2005.
122. IŠTOK, R.: *Politická geografia a geopolitika 2. dopln. vyd.* Prešov: FH PU 2004. ISBN 80-8068-313-1.
123. IŠTOK, R.: Šiat na politickú mapu sveta. Politickogeografické geopolitické aspekty. Prešov: FHPV PU 1997. ISBN 80-88885-25-6.
124. *ITC UNCTAD/WHO*: <<http://www.intracen.org/index.htm>>. 2005.
125. *ITU WISIS*: <<http://www.itu.int/osg/cec/wisis2003/>>. 2005.
126. IVANIČKA, K.: *Synergika a civilizácia*. Bratislava: Alfa 1988. S. 063-111-88.
127. IVANIČKA, K.: *Slovensko – genius loci*. Bratislava: Eurostav 1999. ISI 978-80-968183-3-4.
128. IVANIČKA, K. – IVANIČKOVÁ, A.: *Regionálny rozvoj a regionálna politika*. Bratislava: VSEMVS 2007. ISBN 978-80-89143-46-7.
129. JOHNSON, H. G.: *International Trade and Economic Growth*. London: Allen & Unwin 1958.
130. JOHNSON, H. G.: *Optimum Welfare and Maximum Revenue Tariffs. Review of Economic Studies*, No. 19, 1950, s. 28-35.
131. JOHNSON, H. G.: *The Gains from Free Trade with Europe: An Estima*. Manchester: Manchester School of Economic and Social Studies 1958.

132. Kapiola 21. Regionálna politika a koordinácia štrukturálnych nástrojov. 5. dodatočná informácia. Bratislava: MYRR SR 2002.
133. KAZDOVÁ, A.: *Sekání o budoucnosti. Informační společnost: Úzava i memento*. Ekonom 1996, č. 40, s. 55-56.
134. KELLY, K.: *New Rules for the New Economy*. New York: Viking 1998.
135. KINDLEBERGER, Ch. P.: *Středová ekonomika*. Praha: Academia 1978.
136. KINDLEBERGER, Ch. P.: *Zahranční obchod a národní hospodářství*. Praha: Svoboda 1968.
137. KITTOVÁ, Z.: *Jednotný evropský trh pre všetkých*. Bratislava: ZEKS 2007. ISBN 978-80-969951-6-5.
138. KLAS, A.: *Potreba štátnej politiky v oblasti informatizácie*. In: *Informačné systémy*, 20, 1991, č. 2-3, s. 105.
139. KLAS, A.: *Nová ekonomika a informatizácia*. In: *Ekonomický časopis*, 50, 2002, č. 1, s. 63. ISSN 0013-3035.
140. KLEINMAN, E.: *Trade and the Decline of Colonialism*. In: *The Economic Journal*. No 86. September 1976.
141. KLEPACKI, Z.M.: *Slovník mezinárodních organizací*. Bratislava: Pravda 1978.
142. KLINEC, I.: *Na ceste do 21. storočia (I)*. Hospodárske noviny, č. 62, 29.3.1995, s.12.
143. KLINEC, I.: *Prístupy k chápání transformačního procesu slovenské ekonomiky*. Hospodárske noviny, č.103.1994, 30.5.1994, s.5.
144. KNAPIK, P.: *Rokovanie v medzinárodnom obchode*. 3. vyd. Bratislava: Ekonóm 2008. ISBN 978-80-225-2551-0.
145. KOK, W.: *Facing the Challenge. The Lisbon Strategy for Growth and Employment*. [Report from the High Level Group chaired by Wim Kok.] Brussels: EC November 2004. ISBN 92-894-7054-2.
146. *Komuniké k iniciatíve*. Komisia Európskych spoločenských 23. a 24. marca 2000.
147. KOPER, J.: *Možnosti skúmania politického procesu v politológii*. In: *Politické vedy*. Banská Bystrica: FPVMV UMB, Vol. 9, 2006, č. 4, s. 38-67. ISSN 1335-2741.
148. KOSÍR, I.: *K teoretickým a praktickým hospodársko-politickým aspektom pojmu Stredomorská únia*. In: *Medzinárodné vzťahy*, Vol. 5, 2007, č. 2, s. 93-113. ISSN 1336-1562.
149. KOSÍR, I.: *L'intersection des intégrations: Nouvelle forme d'intégration flexible au XXIe siècle*. In: ROUET, G. – TEREM, P. (eds.): *Elargissement politique européenne de voisinage*. Bruxelles: Bruylant 2008, s. 51-59.
150. KOSÍR, I.: *Préférences régionale obchodné dohody ako uprednostňovanie nástroj zahraničnoobchodnej politiky*. In: *Ekonomický časopis/Journal Economics*, 55, 2007, č. 4, s. 377-393. ISSN 0013-3035.
151. KOSÍR, I.: *Príspevok ku skúmaniu alihodobých vývojových tendencií v medzinárodnom obchode*. [Kandidátska dizertačná práca.] Bratislava: OF 1985.
152. KOSÍR, I. – KNAPIK, P.: *Rozvoj nových funkcií preferenčných regionálnych obchodných dohôd v ére dynamizujúcej sa globalizácie*. In: *Nová ekonomika. New Economy*, Vol. 6, 2007, č. 4, s. 69-79. ISSN 1336-1732.
153. KOSÍR, I. – PEŠOUT, I. (eds.) a kol.: *Politiky Európskej únie: Teória, prax a perspektíva*. Banská Bystrica: FPVMV 2008. IS 978-80-8083-551-4.
154. KOSÍR, I. – ROSENBERG, M.: *Výzvy nových foriem inštitucionálnej integrácie – integrácie vyššieho rádu a flexibilnej integrácie*. In: *A obchodopolitické prostredie SR a ÚR po vstupe do EÚ*. [Zborník z 5. medzinárodnej vedeckej konferencie Česko a Slovensko v medzinárodnom obchode a podnikatelia] Bratislava 8. apríla 2005.] Bratislava: Ekonóm 2005, s. 114. ISBN 80-22008-X.
155. KOSÍR, I. – ROSENBERG, M.: *Zahraničnoobchodná politika Európskej únie*. [Vedecká recenzovaná monografia č. 8. VEGA 1/2640/05.] Bratislava: Ekonóm 2007. ISBN 978-80-225-2462-9.
156. KOVÁČIK, B. – ONDŘA, P.: *The Political System of the Slovak Republic*. Banská Bystrica: FPVMV UMB 2008. ISBN 978-80-8083-633-7.
157. KOZIAK, T.: *Federálna únia a briselské projekty európskej integrácie roku 1945*. Prešov: Slovacontact 2003. ISBN 80-88876-11-7.
158. KREJČÍ, O.: *Geopolitika stredoeurópskeho priestoru. Pohľad z Prahy*. Bratislava: 3. vyd. Praha: Professional Publishing 2009. ISBN 978-80-74001-0.
159. KREJČÍ, O.: *Mezinárodní politika*. 3. vyd. Praha: Ekopress 2007. IS 978-80-86929-21-7.
160. KREJČÍ, O.: *Zahranční politika USA*. Praha: Professional Publish 2009. ISBN 978-80-86946-68-9.

161. KULIŠIK, P.: *Politológia*. (2. vyd.) Hlohovec: EFEKT-COPY, spol s r. o. 2007. ISBN 978-80-969820-8-0.
162. LAMY, Pascal: *Doha's final deadline*. In: *The World in 2007*. 21st ed. London: The Economist 2006, s. 140.
163. *Learning in the Information Society: Action Plan for a European Education Initiative (1996-1999)*, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions (COM(96)471 final) [Cit. 21.2.2004.] Dostupné na <<http://www.europa.eu.int/comm/education/planen.html>>.
164. LENIN, V. I.: *IX. Všeľský zjazd sovietsk*. Spisy. Zv. 33. Bratislava: SVPL 1955.
165. *Lexikon zemi. 1. Střední, jižní a jihovýchodní Evropa*. Praha: GeoCenter International 1994.
166. *Lexikon zemi. 2. Severní, východní a západní Evropa*. Praha: GeoCenter International 1994.
167. *Lexikon zemi. 3. Severní Afrika, Arabský poloostrov a Přední Asie*. Praha: GeoCenter International 1994.
168. *Lexikon zemi. 4. Asie, Austrálie, Oceánie*. Praha: GeoCenter International 1994.
169. *Lexikon zemi. 5. Amerika (Severní, Střední, Jižní) a Karibik*. Praha: GeoCenter International 1994.
170. *Lexikon zemi. 6. Afrika na jih od Sahary, Madagaskar*. Praha: GeoCenter International 1994.
171. LIBER: <<http://www.kb.dk/guests/intl/liber/>>. 2005.
172. LINDERT, P. H.: *International Economics*. Eighth Edition. Homewood: IRWIN 1986.
173. LINDROSS, P.: *Potential for the Digital Economy in the Baltic States. Some observations*. Brussels: DEEDS 15.5.2001.
174. LINTNER, V. – MAZEY, S.: *The European Community: Economic and Political Aspects*. London: MacGraw-Hill 1991
175. LIPSEY, R. G.: *The Theory of Customs Union: Trade Diversion and Welfare*. In: *Economica*, February 1957.
176. LIPSEY, R. G.: *The Theory of Customs Unions: A General Equilibrium Analysis*. London: Weidenfeld and Nicolson 1970.
177. LISÝ, J. a kol.: *Ekonomika v novej ekonomike*. Bratislava, IURA EDIT 2005. ISBN 80-8078-063-3.
178. LUKÁŠ, Z.: *Regionální a strukturální politika EU*. Praha: MAMR ČR 2
179. *L'Union européenne et le commerce mondial*. Bruxelles: CE 1999.
180. MADDISON, A.: *The World Economy. A Millennial Perspective*. F OECD-DCS 2001. ISBN 92-64-18608-5.
181. MACH, P.: *Úskali evropské integrace. 2. doplněné vydání*. Praha: CEP 2
182. MAKOWER, H. – MORTON, G.: *A Contribution towards a Theor Customs Union*. In: *Economic Journal*, March 1953.
183. MARGOLIS, B.: *e-shopping and the Effect of Emerging and Conver Technologies: Pool 2000*. [Cit. 25.3.2004.] Dostupné na <<http://www.pooloni.com.archive/issue11/iss11feal.html>>.
184. MAZÚREK, J.: *Ekologické problémy a Transborder Coopera with Special Regard to the Educational Process*. In: *European integration Transborder Cooperation*. [Proceedings of the International Conference.] Ban Bystica: FPVMV UMB 1998, s.161-166.
185. MEADE, J. E.: *Problems of Economic Union*. Chicago: University Chicago Press 1953.
186. MEADE, J. E.: *The Removal of Trade Barriers: The Regional versus Universal Approach*. In: *Economica*, May 1951.
187. MEADE, J. E.: *The Theory of Customs Union*. Amsterdam: North-Holl 1955.
188. MERCOSUR: <<http://www.mercosur.int/nswweb/Portal%20Intermediario>>. 2010.
189. MOGYOROSIOVÁ, Z.: *Evropska únia: Postavenie Európskej úi v zahraničnôobchodných vzťahoch SR*. Bratislava: Ekonóm 2002.
190. MUSA: <<http://www.cordis.lu/esprit/src/results/pages/infoind/infoind.htm>> 2005.
191. NAFTA: <<http://www.nafta-sec-alena.org/en/view.aspx>>. 2010.
192. NAISBITT, J.: *Megatrends. New Directions Reforming our Life*. New York: Warner Books 1984.
193. NAISBITT, J. – NABURDENE, P.: *Megatrendy 2000 – Desat nových smerov na deväťdesiate roky*. Bratislava: Bradlo 1992.

194. NATO: <<http://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm>>. 2010.
195. Nicolas Sarkozy confirme le retour de la France dans l'Otan. [Colloque «La France, la défense européenne et l'Otan au XXIIe siècle», la Fondation pour la recherche stratégique, le 11 mars 2009.] [Cit. 12.12.2009.] Dostupné na <<http://www.gouvernement.fr/gouvernement/nicolas-sarkozy-confirme-le-retour-de-la-france-dans-l-otan>>.
196. NORRIS, P.: *Digital Divide*. Cambridge: Cambridge University Press 2001.
197. Oporúčanie Rady OECD týkajúce sa Smernice na ochranu spotrebiteľa pri elektronickom obchode (prijaté Radou na jej 964. zasadnutí 9. decembra 1999 [CM(99)25]). [Cit. 13.4.2005.] Dostupné na <<http://www.google.sk/h?hl=sk&q=Deklar%C3%A1cia+ministra+o+ochrane+s%C3%BAkromia+v+glob%C3%A1lnych+siete%C5%A4ach+1998&btnG=H%C4%BEda%C5%A5&meta=&aq=f&oeq=>>>.
198. OECD: <http://www.oecd.org/home/0,3305,en_2649_201185_1_1_1_1_1,00.html>. 2010.
199. O'NEILL, J. - WILSON, D. - PURUSHOTHAMAN, R. - STUPNYTSKA, A.: *How Solid are the BRICs?* [Global Economic Paper No. 134.] New York: Goldman Sachs, 1st December 2005.
200. ORLIČEK, Z.: *Aplikace funkce zahraničního obchodu na specifické podmínky ČSSR*. In: *Zahraniční obchod*, 36. Praha, Rapíd 1983, č. 12, s. 24-25.
201. OUTRATA, Richard a kol.: *Globalizácia a slovenská ekonomika*. Bratislava: EÚ SAV 2006. ISBN 80-7144-150-3.
202. PERROUX, F.: *L'Europe sans rivages*. Paris: Presses Universitaires de France 1954.
203. PIETTRE, A.: *Pensée économique et théories contemporaines*. 7ème édition. Paris: Dalloz 1979.
204. POMFRET, R.: *The Economics of Regional Trading Arrangements*. Wotton-under-Edge Gloucestershire: Clarendon Press 1997. [Cit. 11.8.2008.] Dostupné na <<http://www.questia.com/PMA.qst?a=o&q=59178596>>.
205. PORTER, M.: *Clusters and the new economics of competition*. In: *Harvard Business Review*, Cambridge: HBS November-December 1998, s. 77-90.
206. PORTER, M.: *On Competition*. Cambridge: Harvard Business Review Press 1998.
207. PORTER, M.: *The Competitive Advantage of Nations*. New York: F Books 1990.
208. PORTER, M.: *The Competitive Advantage of Nations*. London: MacM 1990.
209. *Predikčná analýza zmien svetovej ekonomiky na agropotravinársky se* [Správa.] Bratislava: VÚEPP september 2003.
210. *Príprava asociovaných krajín strednej a východnej Európy na integráciu do vnútorného trhu únie*. Biela kniha. Bratislava: JORI-PRESS 1995.
211. PROCHÁZKA, B.: *Ytazítie informačných technológií v Európskej únii*. In: *Academia*, roč. 13, 2002, č. 1, s. 38.
212. PROMISE: *Promoting the Information Society in Europe*. [Cit. 27.4.2005.] Dostupné na <http://www.ispo.cec.be/promotion/i_promise.html> 2005.
213. *Rada Európy*: <<http://www.coe.int>> 2010.
214. RASKIN, P.: *The Great Transition to Day: A Report from the Fut Boston*, Massachusetts: Telus Institute 2006.
215. *Regional trade agreements*. Geneva: WTO 2008. [Cit. 22.7.2008.] Dostupné na <http://www.wto.org/english/traop_e/region_e/region_e.htm>.
216. *Report on Agriculture and Food Sector in the Slovak Republic 2002 (Gr Report)*. Bratislava: MP SR november 2002.
217. *Report on the implementation of the Internal Market Strategy (2003-2004)*. Brussels: EC 21.1.2004.
218. *Report on United States Barriers to Trade and Investment*. Brussels: December 2003.
219. ROSENBERG, M. a kol.: *Vývojové tendencie svetového hospodárstva* III. A. Bratislava: Ekonom 2002.
220. ROSENBERG, M.: *Promyšľaný politika SR v období podgotoví, vstupenja v ES*. In: *Obzorvateľ / Observer*, 2004, No. 3, Moskva: ANRF 20 s. 88-96.
221. RÖPKE, W.: *Integration und Desintegration der internationalen Wirtschaft*. In: *Wirtschaftsfragen der freien Welt*. Frankfurt am Main 1957.
222. RÝSOVÁ, L. - KOSÍR, I. - TEREM, P.: *Integration Processes*. Ban: Bystica: FPVMV 2008. ISBN 978-80-8083-632-0.

223. SANNWALD, R. – STOHLER, J.: *Wirtschaftliche Integration. Theoretische Voraussetzungen und Folgen eines europäischen Zusammenschlusses*. Basel: Kyklos-Verlag, 1958.
224. SCTOVSKY, T.: *Economic Theory and Western Economic Integration*. Stanford: Stanford University Press 1958.
225. *Science, Technology and Innovation for the 21st Century. Final Communique*. [Meeting of the OECD Committee for Scientific and Technological Policy at Ministerial Level, 29-30 January 2004.] [Cit. 23.5.2004.] Dostupné na <http://www.oecd.org/document/0,2340,en_2649_34487_25998799_1_1_1_1,00.html>.
226. SEI: <<http://www.ceinet.org/>>. 2010.
227. SCHUMAN, R.: *Pour l'Europe*. Paris: Nagel 1963.
228. SCHUMPETER, J. A.: *Business Cycles*. New York: McGraw Hill 1939.
229. SINGLETON, J.: *New Zealand, Britain and the Survival of the Ottawa Agreement 1945-77*. In: *The Australian Journal of Politics and History*, Vol. 43, 1997. [Cit. 29.12.2008.] Dostupné na <<http://www.questia.com/googleScholar/q?tjssession=LBOQRY11nhTWZGG42183jdnbnvT7JFGv7gLnLgFvVQ7yL9FXdqdH:-797993493i61581967?docId=5000529723>>.
230. SMITH, A.: *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. [Reprint.] Chicago: University of Chicago 1976.
231. SMREKOVÁ, M. a kol.: *Technika zahraničného obchodu*. Bratislava: Ekonóm 2001.
232. *Society: From Confit to Dublin. The new emerging priorities*. (COM(96)395 final of 24 July 1996). [Cit.11.4.2004.] Dostupné na <http://www.ispo.cec.be/policy/it_pollingaction.html>.
233. *Society in Transition: Rebuilding Partnership*. 1st edition. *Structural Funds*, No. 16. Prague: MRD CR 2003.
234. SOKOL, M.: *Poznatková ekonomika: problémy a výzvy*. In: *Ekonomický časopis*, 50, 2002, č. 1, s. 85, 86, 90. ISSN 0013-3035.
235. *Spoločná obchodná politika Európskej únie. Právni rámec obchodovných členských štátů Európskej únie s tretími (nečlenskými) zemiami*. Praha: MPO ČR 2005.
236. *SPRINT*: <<http://www.cordis.lu/it/it-en198-1/jpnews.htm>>. 2005.
237. *Statistical Abstract of the World*. New York: Gale Research Inc. 1994.
238. *Stratégia EÚ do roku 2020 (Európa 2020) – verejná konzultácia. Predbežná prehľad odpovedí*. [Cit. 15.2.2010.] Dostupné na <http://ec.europa.eu/eu2020/eu2020_public_consultation_preliminary_overview_of_responses_sk.pdf>.
239. SVOBOOVÁ, V.: *Zvláštné druhy obchodných operácií I. Kompenza obchody*. Bratislava: Ekonóm 2003.
240. ŠAKOVÁ, B.: *Slovensko a Európska únia: od susedstva k člens. Bratislava: Sprint vŕia 2000*.
241. ŠIKULA, M.: *Globalizácia – rúcesie civilizácie*. Bratislava: Sprint v 1999. ISBN 80-88848-46-6.
242. ŠIKULA, M.: *Ekonomické a sociálne súvislosti integrácie Slovenska do Európskej únie*. Bratislava: EÚ SAV 2003. ISBN 80-7144-135-2.
243. ŠIKULA, M.: *Konkurencieschopnosť slovenskej a českej ekonomiky star a perspektivy*. Bratislava: EÚ SAV 2006. ISBN 80-7144-148-1.
244. ŠIBL, D. – ČIDEROVÁ, D.: *Slovenská republika a Európska ún. Potrebná sa nazývajú? Očakávania – výhody – nevýhody*. Bratislava: CI Eurunion 2002.
245. ŠIBL, D.: *Integračné procesy v Európskej únii*. Bratislava: Ekonóm 20 ISBN 80-225-2041-1.
246. ŠIBL, D.: *Postavenie Slovenska v Európskej únii*. Bratislava: Ekonóm 2004. ISBN 80-225-1865-4.
247. ŠIBL, D.: *Tendencie k zmedzinárodnému hospodárskemu životu v súčasnej kapitalizme*. Bratislava: Pravda 1973.
248. ŠIBL, D. a kol.: *Európska únia a budúcnosť európskeho kontinen*. Bratislava: Ekonóm 2003. ISBN 80-225-1710-0.
249. ŠIBL, D. – ŠAKOVÁ, B.: *Svetová ekonomika*. Bratislava: Sprint v 2000.
250. ŠTĚRBOVÁ, P.: *Globalizace a vzdělávací politika v Evropské unii. Mezinárodní politika*, roč. 26, Praha 2002, č. 5, s. 21.
251. TAUFER, O. a kol.: *Mezinárodní obchod kapitalistických států*. Prai NPL 1964.
252. TAUCHMAN, J.: *Následná teorie ekonomického komplexu ve světě ekonomie*. Praha: Academia 1971.
253. *TEDIS*: <<http://www.ifa.org/VU5/reports/rep4/44.htm>>. 2005.

254. TEREM, P.: *Politická geografia makroregiónov sveta – Austrália a Oceánia*. Banská Bystrica: FPV MV UM B 2005. ISBN 80-8083-115-7.
255. *The Common Agricultural Policy*. 2nd Edition. Newcastle: University of Newcastle upon Tyne, CAB International 1997.
256. *The eLearning Action Plan - Designing tomorrow's education*. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament, COM(2001)172final, 28.3.2001. [Cit. 17.3.2004.] Dostupné na <http://europa.eu.int/comm/education/elearning/doc_en.html>.
257. *The Doha Development Agenda: Tariffs and Trade*. Paris: OECD Policy Brief 2003.
258. *The European Union Trade Policy*. Brussels: EC, May 2007.
259. *The European Union Trade Policy: Institutional setup*. Brussels: EC, May 2005.
260. *The members of the Barroso Commission (2010-2014)*. [Cit. 11.2.2010.] Dostupné na <http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/index_en.htm>.
261. *The Possible impact of the European Economic Community, in Particular the Common Market, upon World Trade*. In: *Trade Intelligence Papers*, 1957, No 6. Geneva: GATT 1957.
262. TINBERGEN, J.: *Customs Union: Influence of Their Size on Their Effect*. In: *Selected Papers*. Amsterdam: North-Holland 1959, s. 152-164.
263. TINBERGEN, J.: *International Economic Integration*. Amsterdam: Elsevier 1953.
264. TOFFLER, A. – TOFFLER, H.: *Future Shock*. New York: Addison-Wesley 1970.
265. TOFFLER, A. – TOFFLER, H.: *Unďranie novej civilizácie*. Bratislava: Open Windows 1996.
266. *Transposition of „Lisbon“ Directive (State of Play 01/01/2004)*. Brussels: EC January 2004.
267. TSOUKALIS, L.: *The New European Economy Revisited*. Oxford: Oxford University Press 1997.
268. UNCTAD: <<http://www.unctad.org/>> 2005.
269. *Understanding the WTO: The Organization, Members and Observers*. Geneva: WTO 2008. [Cit. 23.7.2008.] Dostupné na <http://www.wto.org/english/thewto_c/whatis_c/tif_c/org6_e.htm>.
270. UNESCO WISIS: <<http://www.unesco.org/wisis/>> 2005.
271. USA-EU: <<http://www.curunion.org/partner/transatldec.htm>> 2005.
272. USA-EU summit: <<http://www.ustr.gov/regions/eu-medit/westeur/regis.shtml>> 2005.
273. US Trade agreements: <<http://www.export.gov/tcc/>> 2005.
274. Ústava pre Európu. In: *Úradný vestník Európskej únie*. C 310, Zväzok zo 16. decembra 2004.
275. VALACHOVÁ, A.: *Svetová obchodná organizácia. Správodca Závereč dokumentom Upragovského kola GATT*. Bratislava: SÖPK 1996.
276. VALLE: <<http://www.nf-2000.org/secure/EC/SS13.htm>> 2007.
277. VINER, J.: *Memorandum on Dumping*. Geneva: League of Nations 15
278. VINER, J.: *Studies in the Theory of International Trade*. New York: Har & Brothers 1937.
279. VINER, J.: *The Customs Union Issue*. New York: Carnegie Endowment International Peace 1950.
280. V4: <<http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=858>> 2010.
281. *Výbor 133 Rady EÚ*. Bratislava: MH SR 2008. [Cit. 22.7.2008.] Dostupné na <<http://www.economy.gov.sk/index/go.php?id=3837>>.
282. WALKER, J.: *The Pacific century is no longer just a dream*. Global age 2003. [Cit. 22.5.2004.] Dostupné na <<http://www.globalagendaonline.com/>>
283. WEIDENFELD, W. – WESSELS, W.: *L'Europe de A à Z. Guide l'intégration européenne*. Luxembourg: IEP 1997. ISBN 92-827-9420-2.
284. WEILLER, J.: *Les objectifs économiques d'une coopération durable. Economie Appliquée*, Paris, Vol. 8, 1953, No. 4, octobre-décembre 1953.
285. *White Paper on growth, competitiveness, and employment: The challenge and ways forward into the 21st century*. [Cit. 12.5.2004.] Dostupné na <[http://www.ispo.cec.be/docs/policy/docs/i_COM\(93\)700_final_parta.html](http://www.ispo.cec.be/docs/policy/docs/i_COM(93)700_final_parta.html)>.
286. *What are the least developed countries?* Geneva: UNCTAD 2008. [Cit. 24.7.2008.] Dostupné na <<http://www.unctad.org/Templates/webflyer.asp?docid=10133&kinditemID=1634&lang=1>>.
287. WILLIS, A.: *China set to take top export spot*. Brussels: EUobserver, January 2010. [Cit. 12.1.2010.] dostupné na <<http://euobserver.com/19/29239>>.

288. WILSON, D. – PURUSHOTHAMAN, R.: *Dreaming with BRIC's: The Path to 2050*. [Global Economic Paper No. 99.] New York: Goldman Sachs 2003.
289. „Wise men 'chief admits EU failure on growth agenda. Brussels: Euractiv, 25 March 2009. [Cit. 4.4.2009.] Dostupné na <<http://www.euractiv.com/en/opinion/wise-men-chief-admits-eu-failure-growth-agenda/article-180604>>.
290. WOODRUFF, W.: *Impact of Western Man*. New York: St. Martin's Press, Inc. 1966.
291. *World agriculture: towards 2015/2030. Summary report*. Rome: FAO 2002.
292. *World Trade Report 2009. Trade Policy Commitments and Contingency Measures*. Geneva: WTO 2009. ISBN 978-92-870-3513-4.
293. WSIS: <<http://www.itu.int/wsis/index.html>>. 2010.
294. WSIS Forum 2010: <<http://www.itu.int/wsis/implementation/2010/forum/geneva/about.html>>. 2010.
295. WTO: <<http://www.wto.org/>> 2010.
296. ZHENG, B.: *China's „Peaceful Rise“ to Great-Power Status*. <<http://www.foreignaffairs.com/articles/61015/zheng-bijian/chinas-peaceful-rise-to-great-power-status>>.
297. *Zmluva o Európskej únii s úplným znením Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva*. Bratislava: SAP 1998.
298. *Zmluva o Európskej únii. Amsterdamské znenie. Pláné znenie Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva*. Bratislava: SAP 1999.
299. ZLÝ, B. a kol.: *Integrační procesy ve světové ekonomice*. Ostrava: VŠB-TUO 2006. ISBN 80-248-0592-8.
300. ZORKOČOVÁ, O.: *Komunikácia v medzinárodnom marketingu firmám*. Bratislava: Ekonóm 2001.

Menný register

- ADENAUER, Konrad – s. 12, 83, 86.
ALEXY, Julius – s. 7.
ANDRIESEN, Frans – s. 144.
ASHTON, Catherine Margaret – s. 144.
BALASSA, Béla – s. 7, 14, 23-24, 39, 65-67, 137.
BALHAR, Vítězslav – s. 34.
BANGEMAN, Martin – s. 118, 120.
BARROSO DURÃO, José Manuel – s. 119, 128, 131, 164.
BERGSTEN, C. Fred – s. 166.
BISMARCK, Otto von – s. 39-40, 48.
BLUM, Léon – s. 83.
BRANDT, Willy – s. 97.
BRITTAN, Sir Leon – s. 13-14, 144, 157.
BUSH, George Herbert Walker – s. 79.
BUSH, John Ellis „Jeb“ – s. 80.
BYĚ, Maurice – s. 138.
CEAUŠESCU, Nicolae A. – s. 21.
CIOLOȘ, Dacian – s. 144.
CLERQ, Willy De – s. 144.
COBDEN, Richard – s. 61.
COLBERT, Jean-Baptiste – s. 61.
CROES, Neelie – s. 119.
ČALFA, Marián – s. 14, 157.
ČAPLOVIČ, Dušan – s. 7, 132.
ČERNÁK, Ludovít – s. 14.
DELAMURAZ, Jean-Pascal – s. 99.
DELORS, Jacques – s. 10, 24, 28, 33, 101, 119, 129.
FAMINSKI, Igor Pavlovič – s. 37.
FILIP, Jaroslav – s. 26, 37, 94, 115.
FISCHER BOEL, Mariann – s. 144.
FISCHLER, Franz – s. 144.
FRANKO y BAHAMONDE, Francisco – s. 21.
GANDOLFO, Giancarlo – s. 64.
GARIBALDI, Giuseppe – s. 58.
GASPERI, Alcide de – s. 83.
GAULLE, Charles de – s. 12, 70, 107.
GIERSCH, Herbert – s. 138.
GONZALES MÁRQUEZ, Felipe – s. 31.
GORE, Albert Arnold, Jun. – s. 76.
GUCHT, Karel De – s. 144, 147.

Názov: Medzinárodná ekonomická integrácia:

Od autarkie ku globálnej ekonomickej integrácii

Autor © doc. Ing. Igor Kosír, CSc.:

Recenzenti: prof. RNDr. Jaroslav Mazúrek, CSc.
doc. PhDr. Peter Terem, PhD., mimoriadny prof.

Náklad: 200 ks

Rozsah: 242 s.

Vydanie: prvé

Formát: B5

Vydavateľ: Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica
Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov

Poznámka vydavateľa: Za jazykovú úpravu textu zodpovedá autor

Tlač: BRATIA SABOVCI, s.r.o., Zvolen

ISBN: 978-80-8083-942-0

EAN: 9788080839420